Naujasis Gyvenimas

NR. 7

ŠIAME NUMERYJE

SUŽIEDĖLIS	Kristus pas Pilotą
JEWELL	Anapus karsto
CHIMINELLI	Dresdeno Sikstinos Madona keliauja
CONINCK	Kunigų pašnekėsiai Dachau koncentracijos stovykloje
SAKALAS	Amžinosios tiesos beieškant
STEPONIS	Švėkšnos Prelatą prisiminus
VERKADE	Veržimasis į Dievą
B—us	Kalbos dalykai
VAIŠNORA	Darbo ir maldos jamboree

KNYGOS

BAGDANAVIČIUS Milašius — meilės poetas

APŽVALGA

KRISTUS PAS PILOTA

S. Sužiedelis

Aš esu karalius (Jon. 18, 37)

Roma tada išdidi pūpsojo pasaulio valdovės soste. Žvangėjo ji savo galybe iki tolimiausių žemės pakraščių, kiek tiktai galėjo vilkės nasrais apžioti. Viskas buvo jos. Viskas priklausė Romos imperatoriui, ir kito valdovo negalėjo būti šalia jo. Tuo pačiu sostu du karaliai juk nesidalina.

O tuo metu imperijos nuokampyje, Žydų žeme vadinamam, buvo vainikuotas naujas Karalius. Roma to visai nepastebėjo. Vainikas, mat, buvo pintas iš dygių erškėčių, kas žmonėms neįprasta. Ant pečių dar buvo apgobtas tokio raudonumo apsiaustas, kuriuo galėtų apsisiausti nebent pakvaišęs karalius. Ar mažai pasitaiko žmonių, kurie karaliais apsiskardena, ir kas to paiso?

Nepaisė to nei imperatoriaus vietininkas, prokonsulas Pontijus Pilotas, kuriam buvo pavesta globoti Judėjos sostą. Uolus jis buvo tai pareigai ir ištikimas savam ciesoriui, bet nei budrios jo akys nei pagaulios ausys neužčiuopo „pretendento". Visais pašaliais žmonės kalbėjo apie Mokytoją, kuris ir Dievu ir Karalium save vadina — Pilotas nuleisdavo visas tas kalbas negirdomis.

Dabar Jis stovėjo prieš Pilotą su erškėčių vainiku ir su purpuriniu rūbu. Jiedu buvo išėję į terasą, apgaubtą sujūrusios minios. Imperijos vietininkas, ištiesęs išdidžią ranką, nuramino žmones ir lyg užjausdamas pasakė: „Štai Žmogus!" — „Ecce Homo!" (Jon. 19, 5). Palaikė Jį vargšu iškankintu Žmogumi, vertu pasigailėti. Tačiau aistri minia nelaikė Jo vertesnio net už žmogžudį. „Jis paskaitytas tarp piktadarių" (Luk. 22, 37).

Galimas daiktas, jog žmonių akims Jis toks tikrai atrodė. Jis buvo jau apstumdytas, sumuštas ir apspjaudytas. Jam buvo užspaustas ant smilkinių dagus vainikas ir ant suraižytų pečių užsiaustas pajuokos rūbas. Jis stovėjo ramus priešais Pilotą ir nerimastaujančią minią, kuri vis balsiau šaukė reikalaudama Jam mirties. Juk žmonės dažnai vieni kitus nužudo iš piktumo ar pavydo, o ne dėl kurios kaltės. Pilotas lūkuriavo nesusivokdamas, ką daryti.

Kai tą Mokytoją pas jį dar tik atitempė, Pilotas prisispyręs klausė, ar jis nesąs kartais Karalius, kaip tūli žmonės poringauja. Jėzus iš Nazareto — toks buvo Jo vardas — aiškiai ir tvirtai atsakė: „Aš esu karalius" (Jon. 18, 37). Tačiau Jisai čia pat paaiškino: „Mano karalystė ne iš čia . . . Jei mano karalystė būtų iš šio pasaulio, mano tarnai juk kovotų, kad nebūčiau išduotas žydams" (Jon. 18, 36).

Šitų žodžių prasmės Romos imperatoriaus ausis nepagavo. Jis ir girdėdamas tarytum negirdėjo, ir klausydamas nesuprato. Jo lūpomis, galimas daiktas, nuslydo nusišypsojimas, kuriuo mes visada palydime juokingą ir absurdišką dalyką. Ne žemės karalystė Pilotui galėjo atrodyti tarsi koks svaičiojimasis negudriais žodžiais. Kokia dar gali būti ta kita karalystė be žemės? O jei tokia ir būtų, ką ji turi bendro su Romos imperija, kuriai nieku negręso ir kurios valdiniai negina savo Valdovo? Nėra buvę dar tokio valdovo, kurį valdiniai būtų vienui vieną palikę. O Jėzus iš Nazareto neturėjo šalimai savęs nei vieno Jį gynusio žmogaus.

Pilotas iš Pontijaus neįžiūrėjo Jame nei karaliaus nei perversmininko, kuris būtų kesinėsis nukeldinti Romos imperatorių nuo Judėjos sosto. Romos vietininkas, kuriam buvo pavesta tą sostą saugoti, nematė jokios grėsmės nei Romai nei pačiam sau. „Aš nerandu jame jokios kaltės" (Luk. 23, 22), kalbėjo jis įtužusiai miniai. Bet pro žmonių galvas prasikišę minios vadai, kurie tą nekaltą Mokytoją buvo klasta pasigavę ir čia atgrūdę, užsispyrę tvirtino: „Jis savo mokslu kursto tautą visoje Judėjoje, pradėjus nuo Galijos iki čia" (Luk. 22, 5).

Iš tikrųjų, koks galėjo būti mislingas ryšys tarp žydų tautos ir šio nepaprasto jos Mokytojo? Kai buvo tik suspindusi nepaprasta žvaigždė, iš tolimų kraštų atvykę trys išminčiai teiravosi: „Kur yra gimusis Žydų karalius?" (Mat. 2, 2). Paskui Jo vardas sklido po visus Judėjos miestus ir kaimus, aidėjo visose žmonių lūpose — ir raupsų sugrauztose, ir nebylių, ir kurtinių. Buvo sklaistomi lapai visų šventų knygų ir įstatymų ieškant Jo vardo ar panašumo. Aršūs ginčiai skaldė sinagogas, raižė aikštes ir pakeles, nuslysdavo Jo žodis visu Pajordaniu, atsimušdavo į kalnų pašlaites ir nenutildavo net dykumose. O prieš kelias dienas, kai jis iškilmingai įžengė į miestą, buvo aplinkui Jį apkibusi didelė minia, kuri klojo palmes po Jo kojoms ir tiesė savo apsiaustus, džiūgavo ir šaukė dideliu balsu: „Pagirtas, kuris ateina Viešpaties vardu, Izraelio karalius (Jon. 12, 13). Pilotas, galimas daiktas, nebuvo dar primiršęs Jeruzalės krykštavimų, kurie galėjo aidėti ir apkurtusiose ausyse. O dabar didumą miesto žmonių buvo susigrūdę prie jo rūmų, grąsino suspaustomis gniaužtėmis ir prikimę šaukė: „Tebūnie prikaltas prie kryžiaus!" (Mat. 27, 23). Meilė pavirto neapykanta, pagarba pakito į panieką ir didumos palankumas išdilo pagiežoje.

Pilotui sunku buvo tai suprasti, nes jis nesuprato didelio žydų nusivilimo. Dangaus karalystė užuot žemiško sosto — koks pasityčiojimas iš visų Izraelio lūkesčių! Ilgus amžius varge ir nelaisvėje laukta Mesijaus žadėto, kad Jis vienu žodžiu paverstų dulkėmis visus Izraelio priešus, kaip vienas Jozues trimito aidas triūškino stipriausius miestus. Argi nepasakyta: „Dievas leidžia balsą, ir dreba žemė" (45)? Turi tad ateiti galingas Mesijas, išvaduoti Izraelį iš priešų apsiausties ir palenkti savo valdžiai visa, kas yra žemėje. Juk pažadėta: „Aš padarysiu iš tavo priešų tavo kojoms suolelį. Tavo galybės lazdą Viešpats išties iš Siono" (109). Kas kitas galėtų būti šiuo galingu Karalium, lyg pačiu Dievo Sūnumi, jei ne Izraelio tauta — išrinktoji ir globotoji, kentėjusi ir nugalėjusi. Kokį dar galėtų Abraomo Dievas turėti kitą Sūnų, jeigu nuo amžių Jis yra vienas? Ar neparinkdavo Jis pirmųjų karalių iš Izraelio ir pranašų ar nepašaukdavo iš pačios tautos? Tai ką iš savęs daro tas Dailidės Sūnus, tas Galilėjietis, iš tokio krašto, iš kurio nekyla „joks pranašas" (Jon. 7, 52).

Jis tikriau yra „velnio apsėstas", nes eina priešingu Izraeliui keliu. Jis eina prieš visos tautos nusistatymą už akį išlupti akį ir už dantį iškirsti dantį. Tauta spyrėsi nemokėti duoklės jokiam priešui — nė pačiam Romos imperatoriui jo paties kaldintais denorais, o šis atskalūnas įsakomai reikalavo: „atiduokite ciesoriui, kas ciesoriaus" (Luk. 20, 25). Pats valgydavo ir gerdavo su mokesčių rinkėjais, tais nenaudeliais ir vieną muitininką turėjo net savo mokytiniu. Iš visų 613-kos Mozės įstatymų — „didelių ir mažų" — Jis nerado nė vieno didesnio už tą, kurį pats skelbė: „Mylėsi Viešpatį, savo Dievą, visa savo širdimi . . . Mylėsi savo artimą, kaip pats save" (Mat. 22, 37—39). Ir kas tasai artimas? — Samaritietis, Mozės įsakymų laužytojas. Kaip tad galima mylėti Mozės Dievą, kartu mylint ir Mozės tautos priešus? Ar toks mokslas negriauna pačios Salamono šventovės, ir nestato jos vėl po trijų dienų? Koks gali būti

žaismas su Dievo namais? Šitoks Karalius — tai ne Salamonas ir ne Dovydas, jis negali įkopti į kitą sostą, kaip Kryžiaus. Jis nevertesnis už betkurį žmogžudį, kad ir Barabą, nes žūdo visą tautą, o ne paskirus žmones. Jis nevertas užmušti akmeniu iš šventyklos pamatų nei iš Jeruzalės miesto grindinio, kuriuo prajojo ant asilaičio kaip suvedžiotojas, prisitaikęs sau Rašto žodžius: „Nebijok, Siono dukterie; štai tavo Karalius ateina sėdėdamas ant atsilaičio" (Jon. 12, 15). Žydų tautos nutartimi Jis tevertas mirties.

Jei Pilotas ką nors ir sugriebė iš Izraelio rabinų mokslo, tai, rasit, tą aiškią ir pagrindinę mintį: žydų tauta nenori pripažinti jokios svetimos valdžios ir purtosi jos visa būtimi. Kas tiktai primena jai klusnumą ar meilę ne Izraelio vaikams, ji atmeta atžagaria ranka. Atžėrė ji taip pat Jėzų Nazareną, kuris liepęs kišti kalaviją į makštį: „kurie ima kalaviją, pražus nuo kalavijo" (mat. 26, 32). Pilotui tai galėjo patikti. Kaltinamasis Rabbi negalėjęs būti perversmininku, o Jo ginčias su rašto žinovais dėl „mažų bei didelių" įstatymų Romos vietininkui mažiausiai galėjo rūpėti. Kiek tokių ginčių dėl tiesos ir gyvenimo prasmės kaip tik dabar laužė galvas daugumai graikų ir romėnų filosofų? Bestovinėdami aikštėse ir besiginčydami jie nuzulino namų kertes, ir bepuotaudami ir bekalbėdami daug išlaistė vyno. Tačiau niekur delto nebuvo taip širstama ir mirtimi grąsoma, kaip šioje Judo žemėje!

Su tiesa čia buvo kažkas ne taip, kaip turėtų būti. Kitur ji buvo siejama tik su paskiru žmogumi, o Žydų žemėje su pačiu karalium. Tasai, kuris dabar stovi prieš jį ir yra vadinamas Karaliumi juk aiškiai pasakė: „Aš tam gimiau ir atėjau į pasaulį, kad liudyčiau apie tiesą" (Jon. 18, 37). Pilotui tai pasirodė keistas ir nevertas dėmesio daiktas. Jis taip pat klausė Kristaus, „kas yra tiesa?" (Jon. 18, 38), ir nelaukė atsakymo, ir numojo lengva ranka, kaip tai daro žmogus kada savo plaštakomis orą gaudo. Ar ta „tiesa" nėra beviltiškas dalykas, apie kurį visi kalba ir kiekvienas kitaip nušneka? Kam dėl jos vaidytis? Pilotui net pagailo kaltinamo Žmogaus, Kuris tik dėlto ir buvo čia atitemptas, kad skelbė naujas tiesas ir kalbėjo apie „dangaus karalystę".

Romos vietininkas stengėsi Kristų pateisinti ir ieškojo būdo Jį paleisti. Tačiau įtūžusi minia, kuri pykčiui nugiežti troško kraujo, vienu šūktelėjimu nupūtė pavėjui jo pastangas: „Jei šitą paleidi tu nesi ciesoriaus prietelis, nes kiekvienas, kuris dedasi karaliumi, priešinasi ciesoriui" (Jon. 19, 12). Tokio taiklaus grąsinimo Pilotas ligi šiol nelaukė. Jam atrodė, kad nemaloni byla tėra pačių žydų reikalas ir su Roma nieku nesimezga. Argi jis turės dabar gaudyti visus, kam ateina į galvą negudri mintis save karalium laikyti? Nenorėdamas taip lengvai nusileisti, Pilotas atsisėdo teismo krasėje ir bandė dar įtikinėti, kad tai esąs tiktai vietos reikalas. Jis tarė: „Štai jūsų karalius . . . Ar aš turiu prikaltĩ ant kryžiaus jūsų karalių?" (Jon. 19, 14—15). Tačiau vyriausieji kunigai ištarė žodžius, kurių Pilotas nesitikėjo išgirsti: „Mes neturime karaliaus, tiktai ciesorių" (Jon. 19, 15). Ar tai nebuvo ir prieštaravimas ir veidmainystė?

Mokeščių ciesoriui nenorėjo rinkti, nes mokestis rodė priklausomybę. Romos imperijos ženklų nepakentė ant Jeruzalės sienų, nes jie priminė imperatoriaus valdžią. Jėzui įžengiant į miestą šaukė „Osanna Dovido Sūnui!" (Mat. 21, 9), ir tas liaupsinimas buvo taikomas Mesijui, Žydų tautos Gelbėtojui. Tačiau Kristus negelbėjo iš ciesoriaus valdžios, ir vyriausi kunigai Jį atmetė. Veidmainiškai pasirėmė ciesoriaus vardu, kad nusikratytų To, Kuris atėjo pas juos Dievo vardu. Taigi, patvirtino Kristaus prikištą: „Ne vienas negali tarnauti dviems valdovams" (Mat. 6, 24). Jie pasirinko nemylimą Romos valdovą, kad atsikratytų juos mylėjusio Dangaus Valdovo. Šitas apsisprendimas trunka amžius.

Pilotas iš Pontijaus, patogiai tysodamas teismo kėdėje, taip pat buvo priverstas pasirinkti vieną iš dviejų valdovų: arba Tą, Kurį jis teisė, arba tą, kieno titulu jis teisė. Pirmasis jam kalbėjo apie tiesą ir dangaus karalystę, o antrasis buvo suteikęs jam poaukštį ir valdžią žemės karalystėje. Nesiryždamas suprasti tiesos ir nuplauti sąžinės kurią raižė abejonės ir priekaištai, jis nusiplovė rankas, kurias purtė baimė netekti ciesoriaus malonės. Nei vienas teisėjas nėra buvęs tokioje situacijoje. Iš jos Piloto negalėjo išgriebti nei susirūpinusi jo žmona. „Nieko nedaryk šitam teisiajam, — sakė ji, — nes aš šiandien sapne daug dėl jo kentėjau" (Mat. 27, 19). Bet ką reiškia moters intuicija ar jos sapnas priešais kitų moterų klyksmą: „Jo kraujas tesie ant mūsų ir mūsų vaikų" (Mat. 27, 25).

Pilotas buvo priblokštas ir įveiktas kaip žmogus, kuris bijo apsispręsti už tiesą ir kartu bijo likti neteisus. Tada kaltė suverčiama kitiems, kad bent iš viršaus būtų pridengta savo kaltė. Tada pasakomi Piloto žodžiai: „Aš nesu kaltas šito teisiojo krauju; jūs žinokitės!" (Mat. 27, 24). Tada paleidžiamas Barabas, o nuplakamas ir prikalamas Kristus.

Piloto rankomis Kristų nuteisė ir prikalė prie Kryžiaus visa žmonija, kuri tada valdė pasaulį Romos ciesoriaus vardu. Ji vainikavo erškėčiais Valdovą, kuris buvo atėjęs nužerti vilkės plėšrumo ir aistrų, ant kurių įškeltas Kryžius. Romos širdyje išaugo Uola, ir kas krinta ant to akmens, tas sudūžta; ir ant ko jis krinta, tą sutriūškina (Mat. 21, 44). Kristus karaliauja neįveikiamas!

Walter Jewell

Anapūs Karsto

Visiems rūpimu klausimu, kas bus po mirties, mes dedame šį Walterio Jewell straipsnį, kuris yra santrauka ilgesnio to paties autoriaus veikalo apie dvasios gyvenimą, išleisto Oxforde 1946 m. Santrauka yra paimta iš „Kath. Digest" 1947 m. rugpiūčio mėn. Straipsnis pasižymi tuo, kad labai ramiai ir paprastai svarsto tuos klausimus, apie kurios mes paprastai negalime galvoti nesijaudindami. Jis galėtų būti kaip įvadas į besiartinančias visų šventes ir vėlines. Red.

Mes dažnai kalbame apie mirtį, kaip didžiąją gyvenimo perkeitėją; tačiau net tie, kurie dažnai apie mirtį galvoja, kartais išsigąsta pagalvoję apie tai, koks grynai dvasiškas bus mūsų gyvenimas po mirties. Šitas niekada nepakartojamas išgyvenimas yra dar prieš mus; dėl to yra visai naturalu, kad jam neišvengiamai į mus artinantis, mes prieš jį einame su dideliu rūpeščiu ir smalsumu.

Net drąsiausia fantazija šiame klausime nedaug mums gali ką pagalbėti, nes jis randasi visiškai anapus mūsų pojučių uždangos. Miltonas savo „Prarastame Rojuje" sutelkia visą didelio poeto įsivaizdavimo jėgą, kad mums pavaizduotų angelų kovą, o tačiau nepaisant to, mums lieka gilus įspūdis, kad čia yra netaip ir tiek. Mes turime galimybės įsivaizduoti įvairiausias santykių galimybes šiapus karsto, bet mes esame visiškai nepajėgūs įsivaizduoti būvius anapus karsto dėl tos paprastos priežasties, kad jie yra dvasinėje karalystėje. Nieko mums negelbsti ir tai, kai mes bandome tai palyginti su mūsų gyvenimo pradžia šiame pasaulyje; bet tai buvo iš viso mūsų gyvenimo ir mąstymo pradžia, o į aną gyvenimą dauguma mūsų pereiname jau kaip subrendę ir mąstą žmonės.

Tačiau nepaisant to, keletą idejų apie būsimo mūsų persikeitimo pobūdį mes galime turėti. Nes jau dabar mes esame kartu ir dvasinės ir kūninės būtybės, nors visus mūsų išorinio pasaulio įspūdžius dabar mes įgyjame pojučių pagalba. Šia proga savaime kyla klausimas, kodėl dvasinė butybė iš viso yra reikalinga pojučių pagalbos? Šv. Tomas duoda mums į tai atsakymą, kuris, žinoma suduoda didelį smūgį mūsų išdidumui. Mes esame žemiausi iš visų protingų kūrinių; mes esame tik žinduoliai kūdikiai dvasios pasaulyje. Virš visko yra Dievas, kuris visa nušviečia ir savo prigimtimi visus daiktus tobulai ir betarpiškai pažįsta. Žemyn einančios būtybių eilės viršuje yra visos aukštosios dvasios, kurios keletu savo proto veiksmų pažįsta daug dalykų. Žemiau jų, įvairiais laipsniais yra žemesnieji angelai, kurie ne taip tobulai pažįsta ir pažinimui yra reikalingi daugiau proto veiksmų. Ir taip mes prieiname iki eilės galo, iki žmogaus, kuris ne tik yra reikalingas didelio savo proto darbo, kad ką pažintų, bet yra reikalingas kad ir daiktai jam vaizdingai pojučių pagalba būtų pristatyti. Mes esame dvasios, bet žemosios rūšies ir kaip vaikai mes esame reikalingi paišelių ir rašomųjų lentelių; bet kartu lygiai kaip vaikai mes galime nuo tų dalykų išsilaisvinti.

Po mirties mes turėsime išsiversti be šitų pojutinių vaizdų, be visų mūsų vaizduotės vaizdų. Daiktai tada taps mums pažįstami, taip kaip angelams: tiesiog, vien tik dieviškos šviesos pagalba. Visas mūsų pažinimas bus mums suteiktas aukštesniu būdu, negu dera mūsų prigimčiai. Tai bus milžiniškas pasikeitimas mūsų dvasios gyvenime.

Visų pirma mūsų šio pasaulio pažinimas, kurį mes būsime palikę, taps matinis ir daugiau bendras. Nes mūsų pojučiai neturės daugiau sąryšio su juo. Pojučiai pasiliko kartu su kūnu, o mus Dievas bus paėmęs į dvasių pasaulį. Trumpai tariant mes būsime patekę ne tik į naują gyvenimą, bet ir būsime pradėję gyventi naujovišku būdu.

Ar galėsime mes atsiminti daiktus, kuriuos mes žemėje mylėjome? Ar mes norėdami galėsime savo mintimis prie jų grįžti, ar visa mūsų praeita patirtis bus užmiršta?

Čia mes turime atsiminti, kad visa mūsų šio gyvenimo žinija yra įgyta kūno ir mūsų dvasios pagalba. Pirmasis pažinimo būdas žinoma pasibaigs kartu su mirtimi, bet antrasis tikrai pasiliks. Kitais žodžiais betariant: pojučių įspūdžiai išnyks, bet neišnyks tai, ką mūsų dvasia iš tų pojučių buvo padariusi. Tas dvasinis pažinimas taps iš tikrųjų net stipresnis negu pirmiau; nes užmiršti, arba kiti atminties trūkumai priklauso kintamoms žmogiškojo gyvenimo scenoms ir jo apraiškoms. Taigi, net jeigu mūsų žinojimas apie paliktąjį pasaulį bus aptrauktas rūku, tačiau tie dalykai, kuriuos mes mylėjome, ir kuriuos mūsų dvasia išsaugojo, liks mūsų žinijoje visiems amžiams.

Tačiau šalia klausimo: ar mes galėsime atsiminti po mirties mūsų buvusius mylimuosius, kyla mums kitas klausimas: ar mes galėsime sužinoti, kaip jiems toliau einasi. Tiesioginiu būdu to mes negalėsime sužinoti. Tačiau būsimajame gyvenime, lygiai kaip ir šiame gyvenime, apie tuos dalykus, kurie tiesiogiai mums nėra pažįstami, mes galėsime būti painformuojami iš šalies. Galimas dalykas, kad nauji mirusieji nuolat ateinantieji į dvasių pasaulį turi galimybės perteikti žinias iš žemės pasaulio. Toliau, toki pranešimai galėtų būti mum padaromi angelų, kurie pažįsta visą naturalinę pasaulio sceną ir gerai žino, kas joje atsitinka. Arba net pats Dievas gali mums šį pažinimą suteikti savo dieviškosios šviesos pagalba. Mums nėra sunku įsivaizduoti aplinkybes, kuriose šitoks žinojimas galėtų mums sudaryti net dalį mūsų skaistyklos liepsnų. Geras pavyzdys tokio atvejo yra duotas Roger Paters'o, jo aprašytoje vienos vienuolyno vyresniosios istorijoje, kuri naudojo visokių apgaulių ir triukų, kad žmones įtikintų savo šventumu. Jos skaistyklos kančios daugiausiai susideda iš to, kad ji po mirties patiria, jog jos apgaulės yra sekmingos ir yra tapusios neteisėto kulto centru. Nėra abejonės, kad visoks pažinimas, kuris tarnaus mūsų pažangai, kokiu nors būdu bus mums prieinamas.

Mūsų gyvenimas po mirties bus nepalyginamai turtingesnis. Šiame gyvenime milžiniška mūsų dvasios pastangų dalis yra sunaudojama kūno reikalams. Žmogaus kūnas yra komplikuotas mechanizmas, esąs nuolatinėje veikimo būklėje. Siela yra viso žmogaus gyvenimo principas ir yra esmiškai su kiekviena jo dalimi sujungta. Iš to seka būtina išvada, kad įvykus mirčiai, ši dvasinės energijos srovė nuo kūno nusikreips ir bus pakreipta vien dvasine kryptimi; nes netekusi kūno

---

Aš turėjau didelio džiaugsmo, kai aš tavo vaikų tarpe radau tokių, kurie vaikšto tiesoje, taip kaip Tėvas mums yra įsakęs.

Ap. Jonas 2 laišk. 4.

---

siela neturės kito veikimo ploto, kaip tik mąstymą ir norėjimą. Ir jeigu mes apie gamtinį pasauli, kurį mes būsime palikę, turėsime ne tokį aiškų pažinimą, tačiau į dvasinį pasaulį mes įžengsime su tokia laisve ir tokia jėga, kuri toli prašoks visas mūsų ankstesnes galimybes.

Kitus asmenis, kurie bus kartu su mumis tokioje pačioje būklėje mes pažinsime nepaprastai giliai. Šiame gyvenime mes turime iš žmogaus žodžių ir jo gestų iššifruoti ką jis mano. Žodžiai turi galimybės išreiksti subtiliu minties atšvaitu, o gestai vaizduoja temperamento nuotaikas. Tačiau yra visiškai tikra, kad po mirties mums nereikės skaityti iš žmonių veidų ar iš tonų skambėsių. Žmogiškųjų dvasių prigimtis, su kuriomis mes susitiksime, bus tokia pati kaip musiškė ir dėl to mes ją tobulai pažinsime.

Kaip mes jau žinome, nei erdvė, nei laikas, kaip mes ji dabar suprantame, neapribos dvasių pasaulio. Juk mes ir dabar nežinome, kas iš tikrųjų yra laikas. Viena valanda prieš operaciją yra iš tikrųjų daug ilgesnė už valandą praleistą su įdomiu romanu rankose. O tačiau nepaisant to ir saulė ir laikrodžio rodyklės judėjo abiem atvejais tuo pačiu lygiu tikslumu. Anapus šio pasaulio prigimties ritmika nebeegzistuoja daugiau. Praeitis, dabartis ir ateitis, — įvykių sekimas vienų po kitų — turės būti matuojamas mūsų dvasios intensyvumo.

Mūsų pažinimas pomirtiniame gyvenime iš dalies sieks ir angelų gyvenimą. Mes būsime su angelais giminingi, nes ir mes būsime dvasios. Antra vertus, laipsniškai mes būsime daug žemiau už juos. O tačiau mes turėsime su jais nuolatinį sąlytį, nes mes būsime į jų pasaulį įėję. Angelo pažinimas, kurį išgyvens kokia žmogaus siela, nors žinoma ji pažins jį tik dalinai, turės būti tikrai nuostabus pergyvenimas. Toks pažinimas nors jis nėra visiškai anapus mūsų prigimtų galimybių ribų, tačiau jis yra tikrai anapus giliausiųjų mūsų pažinimų ir mokslų, kuriuos mes šioje žemėje galėjome pasiekti. Kita vertus buvimas su velniais, žuvusioms sieloms duos

P. Chiminelli

Dresdeno Sikstinos Madona keliauja

Fridrichas Augustas II (1696—1763), saksų kurfürstas, Lenkijos karalius ir Did. Lietuvos kunigaikštis, garsusis meno kūrinių rinkėjas, 40 metų tykojo madonos „di San Sisto". Šį paveikslą buvo sukūręs 1515 metais genialusis Urbino meisteris Raffael Sancio Piacenzos benediktinų bažnyčiai, Josios titulas - San Sisto.

Nuo pat tos dienos, kada karalius „Madona di San Sisto" pirmą kartą buvo išvydęs, jis apie nieką kitą daugiau nebesvajojo, kaip tik apie tai, kad šį vienkartinį, tikrai nesulyginamą Rafaelio kūrinį kaip nors prijungtų prie savo jau ir taip turtingos — Ticiano, Corregio, Giorgione, Rubenso, Rugsdaelio ir Jordaneso — paveikslų kolekcijos Drezdeno.

Drezdeno archyvai pasakoja apie begalines derybas, tuo reikalu vestas su benediktinais. Tarpininku buvo abatas Bianconi iš Bolognos universiteto. Pagaliau Drezdeno rūmai pareiškė sutinką išrašyti 25.000 auksinių vertės vekselį Tommer banko namams Venecijoje. Be to, už įpakavimą ir pergabenimą turėjo būti sumokėta dar 100 vengriškų dukatų. Taip karalius Fridrichas II tapo savininku tos jo taip karštai geistos meno brangenybės.

Po beveik du mėnesius trukusios kelionės specialiai padarytame vežime, Sikstiniškoji madona, kareivių dalinio lydima, atvyko į Drezdeną. Čia ją pagarbiai, gal net — entuziastiškai pasitiko ir pasveikino kone visi Saksonijos sostinės gyventojai. Nuo tos dienos „Madonna di San Sisto" patapo Drezdeno madona. To miesto jautriausios globos objektas ir jojo pasididžiavimas.

Karalius nesitvėrė džiaugsmu. Dėl madonos pagerbimo jisai lenktyniavo su savo aplinka. Net savo sostą įsakė jisai perkelti kitur, užleisdamas madonai ypatingai gerai nušviestą sosto vietą. Tada prasidėjo drezdeniečių „gėlių eitynės" madonai. Paveikslo papėdė buvo verste užversta gėlių puokštėmis ir vainikais. Tasai gėlių potvynis ilgai nesibaigė. Atrodė, kad Skaisčiausiajai tapo sukurtas naujas altorius . . . protestantų rankomis. Rafaelio biografas Grimm rašė: „Tarytumei kokia nenuveikiamoji armija, Sikstiniškoji madona visą Vokietiją pavergė Rafaeliui".

Nuo to laiko Sikstiniškoji madona įgijo viso pasaulio protestantuose ypatingo patrauklumo. Švenčiausios Mergelės garbinimas paliko jiems suprantamesnis, nebe taip tolimas. Patsai Goethe skyrė jai tokius pripažinimo žodžius: „Ją, motinų pirmavaizdį ir moterų Karalienę, tik dieviškas teptukas galėjo sukurt". Mokslininkas Winckelmann, protestantas, matė joje „daugiau, negu moters didybę, pasireiškiančią palaimingoje ir ramioje laikysenoje, toje rimtyje, kurią senovės kūrėjai įkvėpdavo savų dievybių statuloms". Lygiai taip pat ir ano laiko meno kritikai reiškė jai vien tik pagyrimus: Hans Posse, oficialusis Drezdeno valstybinės meno galerijos ekspertas, pareiškė mintį, kad „Marija šitame paveiksle tikrai atsistoja prieš mūsų akis, kaip Atpirkėjo motina, kaip mūsų tarpininkė, kaip didingoji dangaus karalienė".

Philipps Brooks, garsus Amerikos episkopalų bažnyčios pamokslininkas, veikęs Advento bažnyčioje Philadelphijoje ir vėliau Trejybės bažnyčioje Bostone, pamatęs Madoną, buvo stačiai sukrėstas. Grįžęs į Ameriką, šitaip išreiškė jisai savo įspūdžius: „Iš dienos į dieną, iš metų į metus nekantriai laukiau aš tos valandos, kada man teks laimė ją pamatyti. Drezdeno muziejaus salė, kame ji stovi, pasirodė man, lyg visų bažnyčių pati švenčiausioji. Sikstiniškoji madona paveikslų tarpe yra man tas pats, kas Biblija, palyginus su kitomis knygomis. Aš apie ją iš viso negaliu kalbėti! Juk neįmanoma aprašyti jausmus, kurie užtvindo mūsų vidų, kada mes, po 15 metų laukimo, pagaliau išvystame savo pasiilgimo objektą. Tik tiek aš tegaliu pasakyti. Tikrovė šiuo atveju nepalyginamai pralenkia visus pirmiau išsvajotus sapnus".

Savo kelionėje po Egyptą Brooks matė sfinksą. Jojo paunksmėje sėdėdamas ir žvelgdamas į tyrus, prisiminė jis Drezdene matytą Madoną. „Man rodosi", rašė jis, „kad sfinksą ir Madoną galima lyginti, kaip dviejų didžiųjų Rytų ir Vakarų religijų kilniausias meniškas išraiškas. Atrodo, kad viena jų išreiškia fatalizmą, kita tikėjimą Apvaizda. Abu kūriniai bando pavaizduoti žmonijos priklausymą nuo to, kas yra virš jos. Bet tik vienai tai tepavyksta — dėl josios aukštesnio, dieviškos prigimties dvasingumo. Sfinksas vaizduoja žinojimą, sujungtą su kentėjimu, ir dėl to reikalauja pagarbos žmogui. Madona visa, kas jąją supa, užtvindo išminties ir meilės spinduliais, tarytum šaukia: „Nusilenkite ir pagarbinkite!" Žmogaus bruožai sfinkso veide vaizduoja gyvenimą, kaip neišsprendžiamą abejonę, kaip pasityčiojantį klaidinimą. Mergelės veidą supa, tiesa, taip pat neištiriama paslaptis. Bet tuo pačiu metu jis atskleidžia mums daugybę mūsų pačių buities paslapčių. Madona nesityčioja iš mūsų, kaip sfinksas. Ne! Ji mus laimina. Egypto moteris viešpatauja vienīša virš smėlo kopų. Ji — ne meilės, tik pagarbos dalykas. Priešingai, krikščioniškas Moters atvaizdas su josios Vaikeliu rankose — priklauso konkrečiam visuomeniniam gyvenimui ir laimi visų žmonių širdis. Pagarba, kurią ji sukelia, bežiūrint pavirsta meilės kriokliais".

Kone du šimtu metų (nuo 1753) Sikstiniškoji madona apaštalavo Drezdene nekatalikų tarpe, įžiebdama daugelio sielose seniau jų nepažintają šviesą ir širdis sušildydama meilės spinduliais. Dabar ji vėl iškeliavo... Ji išvyko į naują kelionę. Šį kartą — į Maskvą.

vertė Kun. Leonardas Gižinskas.

---

progos patirti tokio žemumo, kuris toli prašoks tą blogumą, kurį jos pačios būdamos žemėje sugebėjo padaryti. Jos bus įsibrovusios į tamsybės pasaulį, kuris toli prašoks jų iki šiol turėtą akiratį.

Šventoms sieloms šie dideli patyrimai, kuriuos jie patirs po mirties būtent: milžiniškas sustiprėjimas jų pažinimo ir meilės, aiškus atsiminimas visos savo dvasinės patirties, nepriklausomybė nuo erdvės toliu ir nuo laiko slinkties, taip kaip šiuos dalykus mes žemeje suprantame, tobulas pažinimas visų žmonių sielų ir bendravimas su angelais, — visi šitie pasikeitimai bus tik menkas šešėlis to, ką jiems suteiks betarpiškas Dievo regėjimas, kuris jų laukia. Šventosios sielos stovi prie visokios patirties ir visokio pažinimo slenkščio; visokia žinija, pačia tiksliausia šio žodžio prasme bus jiems prieinama. Dievuje yra visatos paslaptys, kurios jam, kaip jos kūrėjui yra pažįstamos. Ir Dievas visa tai žino tokiu nuostabiu būdu, kuris tyčiojasi iš kiekvienos pastangos tai aprašyti žodžiu ir plunksnos pagalba.

L. de Coninck S. J.

KUNIGU PAŠNEKĖSIAI DACHAU KONCENTRACIJOS STOVYKLOJE

Pereitų metų 18 Nr mes buvome pradėję spausdinti tėvo Coninck pranešimą apie slaptus kunigų seminarus Dachau koncentracijos stovykloje. Šiuose seminaruose išstudijuotos mintys yra įdomios daugeliu atžvilgių. Jos yra kilusios iš žmonių, kurie buvo tarp gyvybės ir mirties ir jų mąstyme dėl to yra mažiausiai pataikavimo laiko dvasiai. Ta aplinkybė mus skatina supažindinti „N.G." skaitytojus su tuo pranešimu ištisai. Nekartodami kas buvo ankščiau spausdinta, mes šio pranešimo tąsą įdėsime per porą numerių.

Savo pranešimo pradžioje autorius iškėlė, kad Dachau kunigų tarpe iškilo mintis, jog jiems reikia intensyvesnio gamtinio ir antgamtinio gyvenimo. Buvo pastebėta didelis reikalas intensyvaus savarankiško mąstymo. Red.

II. Mums reikia žmogiškų apaštalų.

Kita mūsų pašnekėsių tema, kur mūsų nuomenės visiškai sutarė, buvo **reikalingumas kunigui ugdyti visą eilę gerų prigimtinių sugebėjimų.** Pagrindas tam visai aiškus: pasaulis rodo Dievui ir visa kas podieviška, didelį nepalankumą ir šaltą abejingumą. Mes esame Dievo pasiuntiniai: norėdami, kad kiti Jį pripažintų, turime rūpintis, kad mes patys būtume palankiai priimami. Mes turime būti kitiems „persona grata". Jei tat mums pavyks, tada galėsime ir žmones patraukti į religiją.

Bet kaip įsigyti tą „captatio benevolentiae". Atsakymą tam davė šv. Ignacas, sakydamas, kad reikia pro jų duris pas kitus įeiti ir pro savo išeiti. Reikia būti „žmogum", į kurį kreipiama dėmesio. O tai reikalauja žmogiškosios pusės kultūrinimo: „Homo sum: nil humani a mė alienum puto" (Esu žmogus, nieko, kas žmogiška, nelaikau sau svetima).

1. Pirmiausia apie tai, ką aš norėčiau pavadinti techniška kultūra. Reikia pažinti tųjų „užsiėmimus", kuriems norima skelbti Evangeliją, **reikia bent bendrais bruožais susipažinti su įvairiais amatais ir pašaukimais.** Aišku, kad ūkininkui maža teimponuos kunigas, kuris ūkio dalykuose yra visiškas ignorantas ir ne kiek nesidomi žemės darbu. Iš antros pusės, yra daug moralinių ir religinių problemų, kurių negalima suprasti arba išaiškinti, jei nesiorientuojama profesiniame gyvenime. Tiktai tas gali žmones suinteresuoti, kuris juos supranta. Tai patvirtina teisingumą principo: „Toks pat tarp tokių pat teapaštalauja"; tarp darbininkų — darbininkas, tarp mokslininkų — mokslininkas.

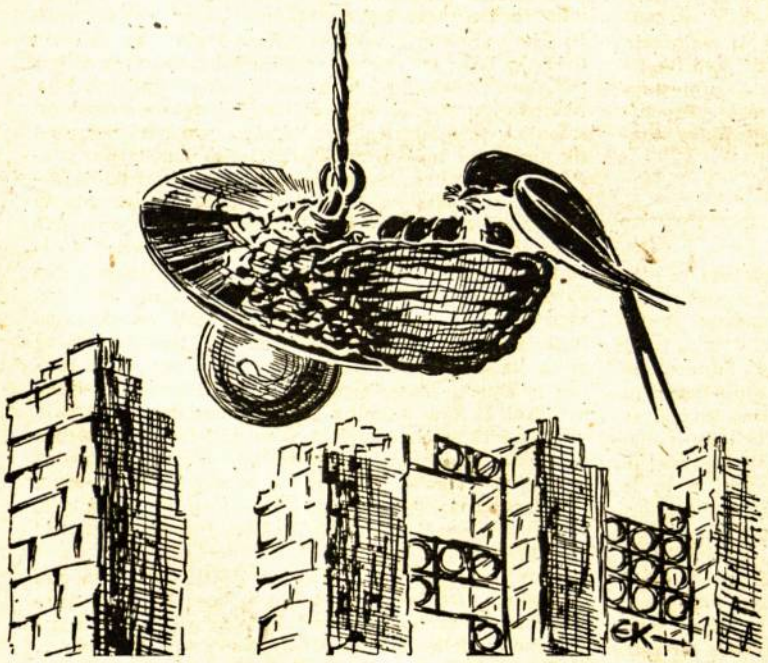

E. KRASAUSKAS Displaice persons — Dievo paukšteliai

2. Toliau **reikia būti nesvetimam didžiosiose moderniosios galvosenos srovėse.** Reikia apstulbti, bestebint, kaip labai įsiskverbia į paprasto žmogaus gyvenimą ir sunkiausiai suprantamos filosofijos. Kiek daug tokių, kuriems Nietzsches vardas visai nežinomas, bet kurie jo idėjomis yra beveik persisotinę. Būtų gera; kad kunigas, kuris pagal Jėzaus pavyzdį viską turi žinoti, „kas žmoguje slepiasi", pažintų galvosenos šaltinius tų, kuriuos suprasti, taisyti ir vadovauti jis yra pašauktas.

3. Visos humanistinės vertybės: literatūra, menas, istorija, nėra vien tiktai liuksusas, tam tikra paskališkųjų išsiblaškymų rūšis; visa tai turi savo vertę. Kaskart vis labiau aiškėja, kad **tik humanistas gali pilnai suprasti savo laiko žmogų.** Ar ne nuostabu kad humanistinis išsilavinimas, kurį teikia aukštesnioji mokykla, vis daugiau ir daugiau koncentruojasi istorijoje? Ar taip pat ne nuostabu, kad istoriniai mokslai įgauna vis daugiau reikšmės? Ar neturime pastebėti, kaip mene ir literatūroj nyksta formalistinė kritika ir tuo pačiu kaskart ryškėja, jog kiekvienas menas yra žmogaus, pačių jo gelmių apraiška? Todėl sunku yra suprasi žmogų, kuris norima laimėti Kristui, jei apsileidžiama humanistinėse studijose. Be jų nuolat jausimės prieš žmogų, kaip prieš „nepažįstamąjį", ir tuo pačiu kaip nesuprastą ir neprieinamą . . .

4. Yra ištisa eilė moralinių savybių, kurios kunigą tikrai „žmogišką" padaro. Mes turime per daug kunigų, kurie yra tik „antgamtiški". Pirma, reikia būti nuoširdžiam, maloniam, didžiadvasiškam ir sukalbamam, trumpai sakant, žmogui, o ne vien „klebonui". **Reikia būti pilnam supratimo, turėti atjautimo dovaną, kuria šv. Povilas taip didžiavosi.** Reikia suprasti žmogaus džiaugsmus, žmogaus rūpesčius bėdas. Suprasti tai dar ne tas pat, kas pripažinti arba už taisyklę priimti. Pajuoka ir sarkazmas yra mažiau patartini ginklai. Šv. Povilas nepeikė korintiečių sportinės nuotaikos, bet panaudojo ją nuostabiems savo pamokymams.

5. Mes sutartinai šlovinome Dievą, kad galėjome Dachau stovyklose pagyventi proletarų gyvenimą. Tame skaudžiame gyvenime, kurį mes praleidome nežmoniškose aplinkybėse, pergyvenome visas tas problemas, kurios kyla milijonams žmonių, gyvenančių panašiose sąlygose. Dirbti, negaunant darbui atitinkamo atlygi-

nimo, dirbti daugiau, negu jėgos išneša, ir mažiau, negu gabumai reikalauja, dirbti be mažiausio susidomėjimo darbu tiems, kurie mūsų nekenčia, — visa tai darė, jei taip galima pasakyti, krikščioniškąjį didvyrio gyvenimą savotiškai lengvą, bet paprastą normalų gyvenimą savotiškai sunkų. **Koks laimėjimas kunigui, jei jis savo asmenišku patyrimu galėtų pagyventi gyvenimą tų, kuriems turės jis skelbti Linksmą Naujieną.** Apie daug ką jis visai kitaip kalbėtų!

Tie mūsų pergyvenimai buvo ypačiai patvirtinami beveik kasdieniniais stebėjimais ir patyrimais. Aš niekados pats neužvesdavau religino privataus pobūdžio pasikalbėjimo, bet daug jų esu turėjęs su stovykloj esančiais, kurie laisvai ateidavo pas mane ne kokioms diskusijoms, bet norėdami ką nors išsiaiškinti. Aš stengdavaus visai „žmogiškai" ir švelniai laikytis, kaip kad kunigui bendraujančiam su žmonėmis pridera: domėdavausi jo praeitimi, jo giminėmis, jo darbu; tas tikrai suprastas atjautimas užmegzdavo ryšį. Leisdavau jiems pasipasakoti apie tai, ką jie aistringai būdavo pamėgę . . . ir jau labai greit jie klausdavo mane to, kas spausdavo jiems širdį ir kas, giliau pažvelgus, niekados nesiliovė juos varginęs. Jie pamatė, kad mes, kunigai, nesame „tamsūs kvailiai" — dovanokit už tokį šiurkštų ir familiarų išsireiškimą — kokius mus kasdienė polemika mielai vaizduoja, bet kad mes esame žmonės su kilniais nesavanaudiškais siekimais; žmonės, kurie neginčijamai savo galva esame danguje, o kojomis stovime ant žemės; žmonės, turį širdį pilną atjautimo visam, kas žmogaus gyvenime kilnu, skaudu, gera ir tragiška. Matydami, kad mes esame tikrai kilnūs **„žmonės"**, jie eina prie **„kunigo"**. Taip reikėtų visuomet elgtis.

III. Teologinis išsilavinimas

Trečiasis reikalavimas yra teologinis išsilavinimas, teologijos žinojimas, kuris tikrai būtų „up to date".

Daugelis atrodo, yra įsitikinę, kad teologijos mokslas — vadinamoji „dogma", kaip laisvamaniai su pakelta panieka sako — yra nelankstaus, kažkas vieną kartą visiems laikams nustatyto su sustingusiomis formulėmis, užbalzamuotos, tarsi mumijos tiesos su įsisenėjusiomis kontroversijomis prieš priešus, kurių vardai baigiasi galūne us. Teologija esanti iš visų mokslų tasai, kurio pažanga lygi nuliui arba visai menka; ji paliečianti tiktai nereikšmingus klausimus, kurie vien originalams įdomūs ir vienas kitą kiršina.

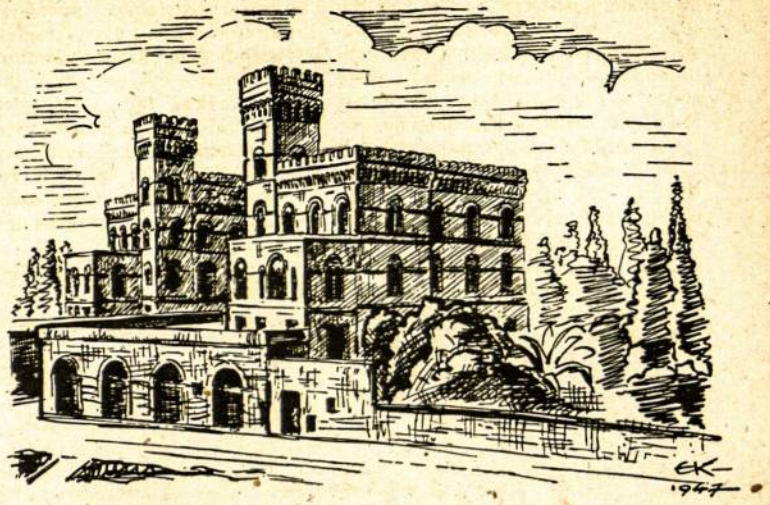

Lietuvių šv. Kazimiero kolegija Romoje

Koks tai teologijos, mokslo apie Dievą, sukarikatūrinimas! — to mokslo, kuris, **turėdamas savo objektu Dievą ir Apreiškimą, siekia savo apimtimi paraidžiui iki begalybės** ir kuris dėl tos priežasties niekados nepajėgs visą tą lauką pilnai apžvelgti ir apimti! Apgailestaujant reikia pripažinti, kad daugelis kunigų į teologiją praktiškai taip žiūri, kaip kiti akademikai niekados nežiūri į savo mokslo šaką. Dažnai viešpatauja dvasininkijoje įprasta nuomonė, kad, vieną kartą baigus seminariją, nebėra jokio pagrindo šventuoju mokslu daugiau domėtis, kaip kuriuo nors kitu. Tikima, kad jau viskas žinoma, kas galima žinoti. Bet čia ir klystama. Kad ir kažkokioj seminarijoj būtų studijuota, kad ir kažkokie garsūs profesioriai būtų dėstę, ten gaunamas tiktai įvadas į teologiją, tiktai dabartinė mūsų mokslo apie Dievo dalykus padėtis. Gydytojas, elektrotechnikas, chemikas gerai žino, kad mokslas daro pažangą, ir kad nėjimas sykiu su savo dalyku reiškia savo profesijos išdavimą ir nepajėgumą ją kaip reikiant atlikti.

Iš kur tas kunigų abejingumas: Kodėl, besiaiškinant koki nors naują pasiūlymą, vienuose dažnai pastebimas siaubas, tarsi jie prieš save išvystų antikristą, — aš perdedu, bet tai pasitaiko, — kituose linksma šypsena, tarsi tai būtų malonus svaičiojimas, neturįs jokios reikšmės? Gal būt dėl to, kad teologijos dėstytojai negana pabrėždavo, jog teologijos mokslas tikrai yra linksma išganymo naujiena; kad jis yra ne tik pelningas dvasinis darbas, bet ir gyvenimo keliaródis.

Laimingu būdu pastaraisiais metais buvo stengtasi — dažnai ir ne be vaisių — labiau įškelti kerygmatiškąją visos teologijos vertę, — pabrėžiu „visos teologijos". Paskaitos kunigams, kurios visuomet, kaip ir turėtų būti, rasdavo gyvą ne kunigų pritarimą, turėdavo dvejopą rezultatą: iš vienos pusės būdavo stebimasi, net kartais beveik piktinamasi: „Tokių dalykų semiarijoje mes niekad negirdėjome" (tai naujas kriterijumas, kurį galima pridėti prie ano Vincento Leriniečio: quod in seminario!*); iš antros pusės būdavo su džiaugsmu nustembama ir tarsi nuo kokios baimės atsipalaiduojama: „A, jei tai taip yra! . . ."

Kartą skaitė mums vienas dominikonas puikią paskaitą apie Šv. Trejybės dogmos reikšmę visoms krikščioniškojo gyvenimo sritims. Tai buvo žavėtina! Atvirai prisipažįstant, vienoj kitoj vietoj buvo šiek tiek retoriško perdėjimo, mat, tas dominikonas buvo labai iškalbingas. Beveik visiems tai buvo lyg naujas apreiškimas. Kartą aš ilgai kalbėjaus su vienos protestantų sektos Prahoje kūrėju, visų labai branginamu žmogumi, kurį naciai nužudė, nepaisydami

*) Vincentas Lerinietis — tai V šimtm. po Kristaus gyvenęs Prancūzijoje Bažnyčios rašytojas. Savo veikale „Commonitoria" rašo, kad mes turime laikyti tikru tikėjimu tai „quod ubique, quod semper, quod ab omnibus creditum est." (Tai, kas visur, visada ir visų yra tikima) vert.

jo 73 metų amžiaus. „Jeigu katalikų religija", taip kalbėjo jis, „būtų buvusi visuomet vaizduojama taip, kaip toje paskaitoje, tai nebūtų reikėję mums pergyventi, kaip tūkstančiai inteligentų atsimetė nuo tikėjimo."

Čia neturiu galvoje reikalo daryti tiesų atranką, kurias ateity reikėtų dėstyti, nuo tų, kurias būtų galima padėti į šalį: visos tiesos turi tą pačią vertę ir tą patį tikslą. Taip pat čia neturiu mintyje atsisakyti studijuoti senas herezijas, nes su apgailestavimu reikia pasakyti, kad herezijos vėl atkunta, tiktai vis nauju veidu. Visi christologijos ginčai ir visi ginčai apie malonę dar tebėra aktualūs, tik prisidengę kitais pavadinimasis sukelia lygiai tokį pat stiprų įkarštį, kaip ir kadaise. Būtų labai naudinga į tai kreipti daugiau dėmesio. Ką kunigas teologijos moksle turi matyti ir įgyti, yra sykiu su Dievo ir To pažinimu, kurį Dievas siuntė, žmogaus pažinimas, šio laiko žmogaus ir visų šių dienų įvykių.

Tai būtų plačiai skaitomų teologinių žurnalų uždavinys. Tuo aš nenoriu paniekinti reikalingo respekto žurnalams, nagrinėjantiems gryną teologiją. Bet reikia statyti tiltus, kurie visą teologiją, visus bažnytinius mokslus ir visus šioje srityje pasiektus laimėjimus sujungtų su gyvenimu. Aš drįstu sakyti: šalia grynosios teologijos pageidaujama daugiau vietos pritaikomajai teologijai. Tiek Bažnyčia, tiek tikintieji ir netikintieji to labai reikalingi. Be to, nesunku pastebėti, kad puolimai Bažnyčios sukėlė šioje srityje labai svarbią srovę. Šv. Dvasia neapleidžia savo Sužieduotinės ir teikia jai nuolat reikalingų paskatinimų.

b. d.

J. Sakalas

AMŽINOSIOS TIESOS BEIEŠKANT

Kad aš įkopčiau į aukščiausią
Šios žemės kalną, gal didžiausią,
Ką mano žvilgesiai aprėptų,
Tebūt laukai, balti kaip drobė,
Šviesus dangus, kurs žemę gobia,
Karštai, tenai šalčiu man kvėptų.
Aš jauščiasi kalnų sniege
Telygus su opia snaige.

Kalnuos jau žemumų liūdėčiau
Į žemumas sugrįžt norėčiau
O kad staiga pakiltų audros
Dangus maišytūs su žeme,
Būt dar baisiau kaip mažame
Laive per jūrą plaukt. Pabūgus
Paskutinėsės valandos
Širdis likimą apraudos.

Kad gaučiau aš sparnus iš vėjo,
Pakilčiau ten, kur negalėjo
Pakilti nė drąsiausias paukštis.
Gauruoti debesiai apsuptų
Mane apglėbtų ten ir suptų
Svaigintų begalinis aukštis,
Ir kaip sloginančiam sapne
Verpetai niokotų mane.

Ir man minties pairtų nytis,
Net vietom su žvaigždėm mainytis
Man būtų be prasmės. Aš tyčia
Išskridęs apmatyt žemynus,
Kalnų viršūnes, vandenynus,
Aukštybėj nieko nematyčiau,
Ir kaip bežodė nežinia
Praslinktų saulė pro mane.

Jei aš giliai paskrosčiau žemę,
Man būtų pažemiai aptemę —
Vienintelis skurdus laimikis
Ir aš jo viešpats ar auka
Vos gyvas drebančia ranka
Paliesčiau žemę, kaip jaunikis,
Kurs laimės valandą su baime
Išties rankas į savo laimę.

Ir jam atsiveria bedugnės
Ir iš gelmių suplieskia ugnys
Jas raizgo garbiniuoti dūmai
Ir driekiasi vingiuoti slidūs
Keliai tenai, kur žemės vidūs,
Kur į žemes nugrimzdę rūmai...
Ir jam jo laimė atrasta
Tuoj rodosi ne ta, ne ta.

Pajuosta jūra; pasipurto,
Nuo ūžesio krantai apkurto.
O dangų saulė vainikuoja.
Prie jūros vieniša pušis,
Kaip audrai tolstant debesis,
Dangaus pakraštyje gūruoja
Nuo savo atsiskyrus būrio
Ir kito ilgisi pajūrio.

Svajoja: rūsti jūra blaivos
Ir iš toli atplaukia laivas
Pasiimt jos, kur šilai gražuoliai
Sutiks ją ant gėlių kilimo.
Net jūros slibinai nurimo
Jų keteros ir ūmus šuoliai
Sustingo. Tik šviesi lengva
Prie kranto suplasta banga.

Pasaulį aš apglėbt norėjau
Ir Tavo paslaptis, Kūrėjau
Aš drąsinausi atidengti,
Eit ten, takai kur nepramintl,
Gilybių dvasią apkabintl
Žvaigždes ju žygyje pralenkti.
Užmiršęs žemę ir save
Skridau dangaus šviesų erdve.

Bet kokios menkos mano jėgos!
Nusviro man galva paliegus,
Ir kojos remti atsisakė.
Pabugau net minčių savųjų.
Širdis ilgėdamos toliųjų
Krantų skausmingais smūgiais plakė.
Dar juodavo naktis, tiktai
Toli pradėjo raust rytai.

K. Steponis

ŠVĖKŠNOS PRELATA PRISIMINUS

Metę apdairų žvilgsnį į Lietuvos kunigus, mes galėtume juos suskirstyti į tris kategorijas. Vieni susimaišo su parapijiečių mase ir pasidaro lyg „vienas iš jų". Jų kalbos, elgesys ir papročiai yra skolintiniai, neturi kunigiškų bruožų. Tik einamomis pareigomis jie išsiskiria iš minios. Jie ne parapijos vadai, bet vedamieji. Kiti kunigai (o tokių yra dauguma) visur išlaiko savitą kuniginą charakterį, jie nesusilieja su mase nei savo kalba, nei papročiais, nei elgesiu. Visame jų gyvenimo būde galima matyti kunigiškus bruožus. Tačiau jie pasilieka parapijos šešėlyje. Pagaliau yra dar trečia kunigų kategorija, kurie pasireiškia nepaprastais darbais bei veikimu, žodžiais. Jie ne tik patys yra žinomi toli už parapijos ribų, bet ir pačiai parapijai suteikia garsą. Prie šios pastarosios kategorijos reikia priskirti ir a. a. prelatą Julių Maciejauską.

Jis gimė 1868 m. Aukštaitijos lygumose. Baigė Žemaičių Dvasinę Seminariją Kaune. Aukštesnių mokslų nėra ėjęs. Buvo uolus, gabus ir darbštus. Daug skaitė ir laisvai kalbėjo lotyniškai, rusiškai, lenkiškai, vokiškai. 1891 m. buvo įšventintas kunigu. Kaip gabų ir uolų kunigą vyskupas dar jauną Julių Maciejauską paskiria klebonu į didžiulę ir gerokai apleistą Švėkšnos parapiją, turinčią apie 15.000 ganomųjų. Kai kas juokaudamas sakydavo: „Prelatai, kad tamstos parapija didumu galėtų prilygti kai kurioms Italijos vyskupijoms".

Naujasis Švėkšnos klebonas neapvilia vyskupo sudėtų vilčių į jį. Jis imasi darbo rimtai ir padaro Švėkšną garsią. Trumpu laiku jis tą paprūsės parapiją iškelia į aukščiausias aukštumas. Jis yra karštas maldos vyras ir apaštalas, garsus pamokslininkas ir rekolekcijų vedėjas (vienuolių rekolekcijų vedėjų Lietuvoje tada beveik nebuvo dėl caro draudimo) ne tik Švėkšnoje, bet ir aplinkinėse parapijose, uolus nuodėmklausis, sėdis klausykloje kiekvieną dieną, didelis katalikiškųjų brolijų ir draugijų organizatorius ir rėmėjas, stropus knygų ir laikraščių skaitytojas ir platintojas, didelis darbuotojas labdaros srityje. Susilaukusi tokio klebono, parapija metai iš metų stiprėja tikėjime, krikščioniškoje drausmėje ir katalikiškame sąmoningume. Tuo atžvilgiu ji tapo neginčijamai pirmoji paprūsėje.

Kun. Julius Maciejauskas nesitenkina vien pastoracija. Jis imasi statybos darbų. 1906 m. Švėkšnoje išauga didelė, mūrinė, gotiško stiliaus bažnyčia. Jei atsiminsime, kad tuo metu buvo rusų valdžios išleisti dideli suvaržymai katalikams statytis bažnyčias, tai suprasime, kokias kliūtis turėjo nugalėti klebonas, kol pastatė šitokį puošnų Dievo namą. Kiek kelionių į įvairias valdžios įstaigas! Kiek lėšų rinkimo pastangų net kaimyninėse parapijose! Arti Švėkšnos nebuvo nė vieno geležinkelio. Arčiausia stotis už 120 kilometrų. Visas keliones teko atlikti arkliais, ir jos tęsdavos savaitėmis. Vėliau jo rūpesčiu buvo pastatyta Švėkšnoje didžiulė senelių prieglauda ir „Saulės" gimnazijos rūmai. Šioms statyboms renkant lėšas, jam teko pasiekti net tolimą šiaurinę Ameriką.

Kaip tvirta buvo jo kūno sveikata ir kietas, užgrūdintas charakteris, taip lygiai tvirti buvo jo sumanymai ir kietas, nepalenkiamas jų realizavimas. Kada beveik visos „Žiburio" ir „Saulės" draugijų privačios gimnazijos buvo tautininkų valdžios suvalstybintos ar uždarytos, tada prelatas pajėgė apginti ir išlaikyti vienintėlę Lietuvoje Švėkšnos „Saulės" gimnaziją. Jis nesigailėjo kelionių į ministerijas ir pas valstybės prezidentą. Jis mokėjo tenai kalbėti ir motyvuoti taip, kad šie ponai paliko Švėkšną ramybėje.

1926 m. įsisteigus Telšių vyskupijai, už nuopelnus Švėkšnos klebonas ir dekanas buvo pakeltas į kapitulos prelatus. Beje, jau anksčiau jis buvo paskirtas Žemaičių vyskupijos garbės kanauninku. Ta garbė buvo jo tikrai užtarnauta. Tada mes galėdavome jį matyti puošniuose Bažnyčios dignitoriaus rūbuose. Jie labai tiko jo aukštam ir tiesiam kūnui, jo bajoriškiems veido bruožams ir kilnioms aukšto stiliaus manieroms. Gal dėlto Klaipėdos protestantai jį buvo praminę „viešpačiu".

Privačiame gyvenime jis buvo tikras džentelmenas. Nė vieno jis neužgaudavo šiurkščiu žodžiu. Su visais elgdavosi mandagiai — tiek su ponais, tiek su žemiausio luomo žmonėmis. Kas jį arčiau pažino, tas jį gerbdavo, net žydai ir protestantai. Jis gaudavo savo planams lėšų net iš žydų. Tačiau ir jis pats neatsisakydavo reikale ne vienam pašalpos. Kaip Dr. K. Pakštas išsireiškia: „Jis buvo 19—to amžiaus, t. y. švelnesnės gadynės žmogus, tikras senovinis krikščioniškas humanistas, kokių mes vis labiau pasiilgsime žiaurioje technikos gadynėje, kada žmogus ir mažos tautos naikinamos karingojo materializmo vardu. Jis gynė silpnojo teises Dievo vardu".

Jis ne tik daug dirbo Dievui ir artimui: stiprino tikėjimą ir dorą, organizavo tikinčiuosius, statė Dievui namus, vargšams prieglaudas, jaunimui mokyklas, bet jis buvo uolus savo tautos ir tėvynės reikalų gynėjas, saugotojas nuo nutautėjimo. Čia nebus galima suminėti visų jo didelių darbų, užteks tik prisiminti jo darbus Amerikos lietuvių tarpe, kaip juos aprašo Dr. K. Pakštas („Vytis", š. m. 6 Nr.).

Antrą kartą jis nuvyko Amerikon prieš pat šio karo pradžią. Jau 1940 m. jis pradeda organizuoti mažutę Los Angeles lietuvių katalikų parapiją. 1941 m. nupirko namus, kuriuose ir dabar tebėra šv. Kazimiero koplyčia. Tuojau suskato rinkti lėšas būsimai bažnyčiai, nes parapija ėmė didėti atvykstančiais naujais lietuviais. Šiandie toje parapijoje yra 200 suaugusių narių.

Veltui kiti kunigai anksčiau bandė suorganizuoti Los Angeles lietuvių parapiją. Dėl mažo katalikų skaičiaus jiems tai nepavyko. Miestas didelis, ilgumo ir platumo turi 50—40 mylių. Tad pabandyk tokiame plote surankioti kelis tuzinus lietuvių katalikų! Bet prelatas Maciejauskas nepratęs pasiduoti: jis imasi šito sunkaus ir nedėkingo darbo su apaštališka kantrybe. Jokios kliūtys jo nusistatymo nepalaužia. Nors ir senas, bet dirba paprasčiausius fizinius darbus, važinėja ir renka piknikams proviziją, dažnai ruošia parapijos pietus ir sueigas.

Nebuvo čia ligonio, kurio jis neaplankė. Jis nuolat tais ar kitais parapijos ir Lietuvos reikalais kur nors važinėjo ir vargo. Nebuvo pamokslo, kuriame jis nebūtų prisiminęs Lietuvos nelaimių ir tremtinių skurdo. Prieš jo koplyčią kabo skelbimas aukoti lietuviams tremtiniams rūbus. Prie kiekvienos progos jis graudingai ragino šelpti nuskriaustą lietuvių tautą. Tik jo pastangomis mažutė Los Angeles parapija pralenkė visokiomis aukomis daugumą didelių lietuvių parapijų rytų Amerikoje. Vien tremtiniams kunigams jis parūpino per 4.000 dolerių. Rūbus jis pats rinkdavo pas savus ir svetimtaučius, pats veždamas juos į parapijos san-

deliuką, pats juos pakuodamas, nors buvo pavargęs ir fiziškai išsekęs. Turėjo porą širdies priepuolių, bet jis vis nemažino savo nuostabaus uolumo ir darbštumo.

Š. m. vasario 16 d. jis ypatingai smarkiai kalbėjo per iškilmių pietus, ragindamas gausiai aukoti Lietuvos laisvės reikalams. Per tuos pietus vien surinkta 662 doleriai iš 200 žmonių. Prieš pietus prelatas Los Angeles katedroje giedojo už Lietuvą paskutines iškilmingas mišias, dalyvaujant arkivyskupui Cantwell. Prelatas jausdavosi laimingas, kuomet melsdavos Gerajam Dievui ir dirbdavo nuskriaustai Lietuvai. Vasario 16 d. jis pergyveno paskutines valandas savo kilniųjų pastangų. Kovo 2 d. rytą rado jį iškritusį iš lovos ir paralyžuotą. Daugiau jis nebepakilo. Šį pasaulį apleido gegužės mėn. 14 d. 2 val. po pietų.

Didysis darbininkas Dievui ir Tėvynei, prelatas Maciejauskas mirė, sulaukęs beveik pilnų 79 metų amžiaus. Mirė Los Angeles (Kalifornija, USA), toli nuo savo tiek mylėtos ir iškeltos Švėkšnos. Ši mirties aplinkybė, gali būti, šiek tiek derinasi su jo neramia, piligrimiška dvasia. Gyvas būdamas, tarsi troško savo, palyginti, didelėj Švėkšnos parapijoj ir todėl daug keliaudavo ne tik po Lietuvą ir Vokietiją, bet ir po kitus kontinentus — Aziją, Afriką, Ameriką. Jis keliaudavo ne smalsumo ir turizmo tikslais, bet didelių ir kilnių religinių, tautinių, kultūrinių užsimojimų verčiamas. Mes galime tik apgailestauti, kad tas „Lietuvos piligrimas" (taip jį vadina Dr. K. Pakštas) nebegalėjo surasti paskutinio poilsio vietos savo gimtoje žemėje, savo pamiltoje Švėkšnoje, kur jis praleido apie 40 savo amžiaus metų.

Willibrord Verkade

VERŽIMASIS Į DIEVĄ

Vieno dailininko — vienuolio atsiminimai.

— Vertė Leonardas Valiukas —

Prekybos mokykloj

1884 metais rugpiūčio mėnesį praleidom su broliu dalį vasaros atostogų prie Moselio netoli nuo Cochemo. Vykdami ten, aplankėme mes Kölną ir Trierą. Jau prieš metus mes su tėvu buvome nuplaukė Reinu iki Mainzo ir grįždami atgal nuo Coblenzo buvome pasukę aplankyti Kreuznacho. Vieną sekmadienio vakarą atvykome į Kölną. Susiradę viename viešbutyje nakvynę, vykome apžiūrėti katedros.

Jau buvo tamsoka šitam didingam pastate. Kairėj bažnyčios pusėj degė keletas žvakių. Nuo vargonų suskambėjo giesmė, giedama keturiais balsais. Buvo bematomas tik dirigentas, kuris iš lengvo dirigavo chorui. Giedojimas buvo tylokas, malonus ir švelnus ir šniokštė, aidėjo per aukštus skliautus, kaip vėjas per pušų mišką. Tai buvo nuostabi ir iškilminga akimirka. Mes abu buvome giliai sujaudinti. Aš dar atsimenu, kad man išsiveržė iš lūpų šie žodžiai: „Būtinai tapsiu kataliku".

Pasigirdo tylus varpelių skambėjimas. Artinosi kunigas, kuris kažką nešė rankoj. Priešais jį ėjo berniukas, kuris supo smilkalų indą. Kiti du berniukai nešė žvakes. Varpelių skambėjimas artinosi .. . „Jau gana, eikime", sakiau aš, ir mes vargšai pabėgome nuo eucharistinio Viešpaties! Ach, kiek mes daug nustojome savo gyvenimui Jo nepalaukdami!

Sekantį rytą prižadino mus labai anksti didieji katedros varpai. Ir kai mes po keletos valandų atsikėlėme, skambėjo vėl iš visų bažnyčių bokštų: taip maloniai, nelauktai džiaugsmingai mums šiaurės olandiečiams. Pasmus didmiestyje suskamba tik tuomet varpai, kai gimsta ar miršta karaliui vaikas.

Tėvas, pastebėjęs mano meilę menui, pasamdė man puikų mokytoją. Tai buvo jaunas dailininkas Haverman. „Vaikai", sakydavo dažnai tėvas, „aš didelių turtų jums nepaliksiu, tačiau jūsų geru išauklėjimu, kiek galėdamas rūpinsiuos. Bet ir jūs patys nenuleiskite rankų ir stenkitės užaugti gerais žmonėmis. Net ir tada, kai jo finansinė padėtis buvo bloga, jis pasiliko savo nusistatymui ištikimas.

Per savo mokytoją turėjau progos sueiti į pažintis su gabiais ir gerais dailininkais. Turėdavau nepaprasto džiaugsmo aplankyti juos jų darbovietėse ir stebėti juos prie savo darbo. Diena iš dienos vis labiau pamėgau meną, ir brendo manyje nusistatymas tapti dailininku. Tačiau ilgokai vis dar svyravau. Manyje vyko sunki kova tarp mano idealistinio ir praktiškojo pasaulio. „Tapti dailininku" reiškė man lygiai tiek pat, kaip atsisakyti gero gyvenimo ir ankstybos vedybų laimės ir tam tikrais atvejais net badauti. O jei man nepakaktų gabumų tapti geru dailininku . . .! Tai buvo gale mano svarstymų svarbiausias klausimas. Tuokart aš stovėju kaip Herkulesas kryžkelėj. Ačiū Dievui, kad tuomet, sekdamas savo širdies veržimąsi, tinkamai apsisprendžiau ir tuo padėjau pagrindą savo vėlyvesnei laimei.

Mano tėvas labai apsivylė, kad aš neįsijungiau į jo naujai įkurtą įmonę, tačiau mano pasirinktam keliui nesipriešino. Tretiems mokslo metams įpusėjus, išstojau iš prekybos mokyklos ir pradėjau ruoštis įstojamiesiems egzaminams į Meno Akademiją Amsterdame.

Ir taip turėjau greitai skirtis su savo vienmečiu broliu. Vieną rugsėjo mėn. vakarą mano tėvas ir aš palydėjom jį į stotį. Jis išvyko per Vlissingeną ir Londoną į Bringthoną, kur jis specialinėj mokykloj pasiruošė būsimajai ateityje įmonininko profesijai.

Persiskyrimą su broliu niekad nebuvau taip sunkiai pajutęs. Aš gi pasilikau prie tėvų ir atsidaviau jau visai menui. Mano brolis, kuris visuomet daugiau širdies buvo parodęs negu aš, mūsų persiskyrimą žymiai sunkiau pajuto, pergyveno ir ilgą laiką su tuo negalėjo apsiprasti.

Meno akademijoje.

Iki įstojimo į akademiją dažnokai trūkdavo man reikiamo rimtumo. Tvarkai, tikslumui ar punktualumui maža skirdavau reikšmės. Labai anksti pasidaviau savo polinkiams ir darydavau tai, kas man patikdavo. Toji didelė laisvė, kurios mano brolis ir aš patyrėm namuose, padarė mus sumanius. Mes buvome padykę vaikėzai dėl netinkamo auklėjimo ir per mažos drausmės, bet perdaug toli dar nebuvom nuėję. Apskritai, mes buvome atviri ir nuoširdūs. Iš tėvo paveldėjau energiją ir teisingumo pajautimą, iš motinos — man-

dagumą ir švelnumą. Iš manęs paties plaukė nepaprastas atsidavimas grožiui, troškimas išugdyti savyje ką nors tikro, vidiniai vertingo. Per vėlai susidomėjau menu, — norint išmokti gerai amato, reikia anksti prie jo kibti. Net keturiolikos metų jaunuoliui yra jau pervėlu! Aš gi buvau dabar jau aštuoniolikos, o galėjau tik kai ką nupiešti! Dėl to atsirado manyje tam tikra nesantaika tarp pažinimo ir pajautimo iš vienos pusės ir galėjimo iš kitos pusės, kas beveik pas visus jaunus žmones pasitaiko, dėl ko jiems tenka kentėti ir kas jų gyvenimą padaro kančia. Mano akys pažino grožį, mano širdis apglėbė jį su nepaprasta meile, bet aš negalėjau dar jo išreikšti, duoti jam išvaizdą. Darbas, kuris tik vienas galėjo mane patenkinti, atpuolė, nes mano rankos per maža tam tebuvo paruoštos.

Kokie idealai vyrauja to laiko žmonėse, kame sudėtos visos jų viltys ir džiaugsmai, nusako mums literatūra ir menas. Viduramžiai tikėjo į Dievą, sudėjo visą savo pasitikėjimą į Kristų, jo darbus, į maldas Dievo Motinai, šventiesiems ir džiaugėsi jųjų šventėmis. Apie tai kalba didingi katedrų pastatai, Madonų paveikslai, šventųjų skulptūros ir vaidinimai, vadinami misterijomis.

Mano jaunystėje buvo tikima tik mokslo galia, buvo pasitikima tik išimtinai žmogiškomis jėgomis, jo darbais, buvo džiaugiamasi tik progresuojančios technikos išsivystimu. Todėl didžiausią uždavinį turėjo menas pavaizduoti „la vie moderne", didmieščio gyvenimą. Didmiestyje buvo galima geriausiai sekti žmogaus dvasios triumfą. Ten buvo galima visoj pilnumoj pasigėrėti moderniosios kultūros „palaima". Ir ką gi duotum gražesnio ir impozantiškesnio, kaip fabrikus su savo dūmtraukiais ir su savo nepaprastai nuostabiomis mašinomis, geležinkelių stotis su savo milžiniškomis halėmis ir banguojančiomis miniomis; puikiai apšviestas pagrindines gatves ir aikštes su tuo dideliu žmonių, gyvulių, vežimų, autobusų ir tramvajų triukšmu? Kas jam tuoj sukeltų susidomėjimo, „la bete humaine" paslankioti gatvių užkampiuose ir pavaizduoti tą sudėtingą, įvairų gatvių knibždyną, verdantį gyvenimą. Menas gi nėra kas kita, kaip „un coin de la nature vu a travers un temperament", kaip ištrauka, paimta iš gyvenimo, į kurią buvo pažvelgta jautria siela. Prie šios natūralistų ir impresionistų programos buvau ir aš prisijungęs ir kad tai iknyčiau bei įvykdyčiau, mečiausi aš į gyvenimo sūkurį. Kiek gi geidulingo smalsumo būta šitam mano žaidime!

Ko savoji patirtis negalėjo dar atsakyti, ten turėjo į pagalbą ateiti knygos. Paskutinių atostogų metu perskaičiau prancūzų kalba knygą, kurioje Sensier aprašo savo draugo dailininko Jean Francois Millnt gyvenimą. Tai buvo storulė knyga su puikiais paveikslais — piešiniais. Visus sunkumus, kuriuos pateikia svetimos kalbos lektūra, lengvai nugalėjau. Dabar atėjo eilė Daudet'o veikalams, po to — Zola'os, Flaubert'o, de Goncourt'o ir Balzac'o. Galų gale perskaičiau ir Turgenevo, Tolstojaus ir Dostojevskio veikalus. Iš tikrųjų, beskaitydamas paminėtų autorių romanus, įsigijau tam tikro supratimo apie gyvenimą ir meną. Gal ir keistoka atrodytų, bet minimi rašytojai ne maža dalimi prisidėjo prie mano žinių padidinimo religiniam pažinime bei supratime, nors jų knygose, išskyrus Destojevskį, buvo pastebima antireliginės ar kovojančios prieš bažnyčią tendencijos. Gi Dostojevskio raštuose autoriteto religiniuose klausimuose nebuvo pripažistama, o viskas buvo palikta asmeniškam apsisprendimui. Kaip Prancūzijoj, lygiai taip pat ir Rusijoj pozityvioji krikščionybė per giliai buvo savo šaknis suleidusi, kas to krašto žmonių pažiūrose, papročiuose ir apeigose jau buvo galima pastebėti, įžvelgti. Kaip tik tas atsispindi ir minėtų, raštyojų veikaluose, nes jie savo kūriniams medžiagą ėmė iš to pilkojo, kasdieninio savo tautiečių gyvenimo. Tiesą pasakius, yra Zola'os romanų, kuriuose žmogaus sąžinei nėra vietos, pvz. „L'Assomoir". Tai yra įrodymas, kad šitas „žmonijos dokumentų rinkėjas" buvo labai blogas ir tendencingas rinkėjas. Bet tuo atveju, kai leidžia savo talentui pasireikšti visoj pilnumoj, neapsieina jis tada be Katalikų Bažnyčios, kaip meniškojo motyvo. Goethe gi irgi negalėjo kitaip savo „Gretchen" išvesti, o tik kaip katalikę. Prisiminkim tik šią maldą:

Ach žvilgterk,
Tu, Sopulingoji,
Tavasis žvilgsnis palengvins mano vargus . . .

Beskaitydamas „La Tante de l'Abbe Mouret", o taip pat ir Zola'os „Le Reve", de Goncourt'o „Germine Lacerteux", Flaubert'o „Madame Bovary", užtikau tikrai katalikiškų vietų, kuriose jauste jaučiama tam tikra katalikiškojo žmogiškumo šiluma ir aprėpianti, nuodugni visuotinybė, ko aš Olondijoje niekad nebuvau nei pastebėjęs, nei radęs. Pasakojimas apie Lozoriaus prikėlimą iš mirusių nepadarė man tokio gilaus įspūdžio, kaip tada, kai aš skaičiau Dostojevskio „Nusikaltimas ir Bausmė". Išskaitydavau iš šių romanų ne tik tai, kas gera yra, bet ir visa tai, kas mane patraukdavo ir palenkdavo prie savęs. Jie sukėlė manyje geidulinguosius jausmus. Taip pat didino manyje norą įvairioms sensacijoms, nuotykiams ir paveikė galų gale taip, kad aš pradėjau žvelgti į visą pasaulį per pesimisto akinius. „Dorybė?" — „Kam ji!" „Kilnus nusistatymas?" — „Tegu kvailiai jo laikosi!" „Skaistybė?" — „Ach Dangau, jau vaikai yra sugadinti ir pasileidę". Taip ar panašiai galvodavau aš, bet neatsižvelgiant į tai, dažnai pasinerdavau ieškojime dorybės, kilnaus nusistatymo ir skaistumo. Bet ieškodavau viso to ten, kur tų dorybių nėra, savaime aišku, apsivildavau ir tapdavau dar didesnis pesimistas. Ypač vakarais apimdavo mane baisus nerimas, ir taip valandomis klajodavau audroj ir lietuje. Ir tik nauja, gaivinanti jūros vėjo banga, nučežanti, nušvilpianti per sausas medžių šakeles, ar bepasirodąs mėnulis, tarp tamsių lietaus debesų, atnešdavo man nusiraminimo . . . Kokios gi mintys vargindavo mane tokių klajojimų metu? Dabar atskirų minčių ar mąstymų nebegaliu prisiminti. Iš viso daug negalvodavau. Gyvendavau savo anų metų akimis, svajodavau ar skaitydavau. Stengdavaus atgaivinti visus galimus, seniau patirtus įspūdžius ir juos godžiai priimdavau. Ypatingai stebėdavau gausmus, skambėjimus bei daiktų spalvas. Daug laiko praleisdavau su mano skaitomų knygų didvyriais. Be abejo, būdavo čia protarpiais ir džiaugsmo. Tačiau jis būdavo pigiu būdu įsigytas. Minėtas džiaugsmas trukdavo tik trumpą laiką, ir tos pagirios — manasis nerimas nepraeidavo. Aš niekad negalėjau, kaip kai kurie mano draugai, visą naktį praslampinėti ar girtauti. Už kiekvieną tokį nenuosaikumą būčiau turėjęs brangiai užmokėti.

Jei aš dabartinį savo gyvenimą palyginu su anais jaunystės metais, turiu visuomet sušukti: „Koks vargšas buvau aš tuomet! Kaip skurdžiai leisdavau ypač sekmadienius!" Dažniausiai miegodavau aš gana ilgai ir, neatsižvelgdamas į savo motinos didelį nepasitenkinimą, nenorėdavau keltis! Po pirmųjų pusryčių eidavau kartais į kokį nors muziejų ar paroda. Bet kur dėtis vidurdienio metu? Muziejai dažnai būdavo perpildyti, o vienam eiti pasivaikščioti kažkaip netikdavo. Mano prieteliai — dailininkai sekmadieniais paprastai nebūdavo savo atelje. Gražių knygų ne visuomet turėdavau, o tapyti šventadieniais išeiginiais rūbais ne-

galėdavau. Iš nuobodumo kartais nueidavau į kokią nors kavinę, kur grieždavo orkestras. Bet ir ten retai rasdavau vietos, O koks balsų klegesys, dūmai, alaus kvapas! Pilnas siaubo ir išgąsties išskubėdavau lauk.. Prieš šešias būdavo vakarienė, ir taip visą vakarą prasėdėdavom visi kartu: pirmiausia prie puoduko kavos ir vėliau prie stiklo vyno ar grogo. Vienas iš mūsiškių skaitydavo laikraštį, kitas — kokią nors knygą, kiti gi žaisdavo šaškėmis ar šachmatais. Tėvas sėdėdavo susigalvojęs savais biznio reikalais ar kalbėdavo apie tai, o jei būdavo svečių, šnekučiuodavos su jais. Mama pilstydavo mums arbatos. Patys jaunieji sakydavo greitai „labanaktis" ir eidavo miegoti. Žinoma, tai buvo puikus šeimos gyvenimas. Tačiau aš nerasdavau ramybės: troškimas didžių darbų, širdies ilgesys dar nepažįstamo gėrio, — ir to aš trokšte troškau.

Šeštadienio vakarą eidavau paprastai į variete, teatrą ar šiaip kokį nors „balaganą". Ir taip dažnai gana linksmai praleisdavau laiką, bet kartais ir negalėdavau atsikratyti minties: „Juk tu esi kilnesniam gimęs, o ne šioms beprotybėms!"

Aš turiu dar vieną tikybinį atsiminimą iš anų laikų priminti. Vieną vakarą mes akademikai nutarėm apsilankyti viename „Palaimintosios Kariuomenės" susirinkime. („Palaimintoji Kariuomenė" — tikybinė sekta, tvarkoma kariškais pagrindais). Minėtoji sekta kaip tik neseniai buvo įsteigusi Amsterdame savo skyrių. Mes atėjome į didžiulę, puikiai apstatytą salę. Ant vieno paaukštinimo jau sėdėjo „kareiviai" ir „Alleluja — mergaitės" (sektos nariai ir narės). „Majoras" pasakė susirinkusiems pritaikintą pamokslą, kurį baigė šiais žodžiais: „Dabar bus daroma rinkliava. Ne vienas iš jūsų ne kartą esate Viešpačiui mažiau paaukojęs, negu kad buvote gavę tam reikalui iš savo tėvų, ir taip savo Sutvėrėją apvogę: dabar turite progos tai atitaisyti!" Šis „majoro" pasakymas tiko ir man. Ir aš čia iš dalies turėjau progos atsiteisti Viešpačiui, ką ir padariau. Rinkliavos metu buvo giedama viena giesmė su šiuo refrenu: „Mes džiaugiamės, mes džiaugiamės". Ir po kiekvieno tokio kartojimo „kareiviai" plodavo rankomis ir padarydavo dirbtinai linksmas veido išraiškas. kas darė man gana skausminga ispūdį. Aukštai vienoje sienoje buvo pakabintas didelis plakatas su šiais žodžiais: „Dievas taip mylėjo pasaulį, kad davė savo vienginusiįį Sūnų, kad kiekvienas, kurs į jį tiki, nepražūtų (Jon. 3, 15)". Šis įrašas padarė man nepaprastai gilų įspūdį ir sujaudino . . . (B.d.)

P. B—us

Kalbos dalykai

Įvardžiuotųjų būdvardžių ir dalyvių kirčiavimo klausimu.

Ne kartą tenka girdėti kunigus nusiskundžiant, kad, kalbant, ar giedant švč. Marijos litaniją, esą, nežinia, kaip kirčiuoti žodžius: — meilingoji, garbingoji, galingoji, paslaptingoji, nepalytėtoji, pradėtoji — ir pan.. Vieni saką čia: meilingóji, garbingoji, galingoji, paslaptingoji, nepalytėtoji, pradėtoji —, o kiti: — meilingóji, garbingóji, galingóji, paslaptingóji, nepalytėtóji, pradėtóji —. Katrų tiesa, ir kaip reikia teisingai kirčiuoti tuosius ir į juos panašius būdvardžius bei dalyvius, noriu čia trumpai nurodyti.

Kirčiuojant (vienaskaitos vardininke, nes tik šįjį linksnį čia teturiu galvoje) įvardžiuotuosius būdvardžius ir dalyvius, kaip pagrindinis dėsnis gali būti šis: Kirtis pasilieka tenai, kur yra neįvardžiuotąjame moteriškosios giminės būdvardyje, ar dalyvyje. Todel, jeigu jis yra ant galūnės „a", „i", pasilieka ant jos ir prijungus įvardį „ji". (Galūnė „a" pavirsta tuomet į „o", „i" —į „io"). Pav. baltà — baltóji, amžinà — amžinóji, graži — gražióji, gudrí — gudrióji, perkamà — perkamóji, kuliamà — kuliamóji, rastà — rastóji, suteptà — suteptóji ir t. t. Gi, jeigu neįvardžiuotojoje moteriškosios giminės lytyje kirtis yra ne ant galūnės, pasilieka jis čia ir prijungus įvardį. Pav. móteriška — móteriškoji, gražiáusia — gražiáusioji, žadėta — žadėtoji, pradėta — pradėtoji, rášoma —. rášomoji, skáitoma — skáitomoji ir pan. .

Išimtį čia sudaro aukštesnysis būdvardžių laipsnis. Jame neįvardžiuotosios moteriškosios giminės būdvardyje kirtis yra ne ant galūnės, bet įvardžiuotosios — ant galūnės, atsieit, prieš pat prijungtąjį įvardį. Pav. gerésnė — geresnėji (geresnióji), gražésnė — gražesnėji (gražesnióji), paskésnė — paskesnėji (paskesnióji) ir t. t.

Žvelgiant dabar į būdvardžius, kurie prieš galunę turi priedėlį „ing", reikia pažymėti ir pabriežti, kad įvardžiuotoje jųjų formoje kirtis yra ant priedėlio „ing", o ne ant tarp jo ir įvardžio esančiosios galunės. Kodel? — Del to, kad neįvardžiuotojoje moteriškosios giminės, formoje yra jis ant tojo priedėlio. Juk sakoma: — turtinga šalis, laiminga tauta, tvarkinga šeima, reikalínga knyga —, o ne: — turtingà šalis, laimingà tauta, tvarkingà šeima, reikalingà knyga — ir t. t. Todel ir litanijoje reikia kalbėti, ir giedoti tik: — meilíngoji, garbíngoji, galíngoji, paslaptíingoji —, bet nieku būdu ne — meilingóji, garbingóji, galingóji, paslaptingóji —.

II. Kaip lietuviškai „tabernaculum" (tentorium)?

Su tuoju daiktu, kurs lotyniškai vadinamas „tabernaculum" (tentorium), kunigams dažnai tenka susidurti tiek šv. istorijoje, tiek liturgikoje, tiek šiaip jau gyvenime. Kyla klausimas, kaip jį pavadinti lietuviškai?

Visų pirma, reikia pažymėti ir pabriežti, jog anaiptol ne „šėtra" ir ne „palapinė". Juk „šėtra" tai rusiškas žodis, o „palapinė", nors lietuviškas, bet visiškai šiajam tikslui netinkamas, nes tasai daiktas, kurs lotyniškai vadinamas „tabernaculum" (tentorium) dažniu dažniausiai ne po lapais stovi ir apskritai ne ką bendro su lapais turi. Žodis „palapinė" atsirado mūsų kalboje, greičiausiai, vokiečių kalbos itakoje, kur „tabernaculum" kartais vadinama „Laubhütte". Bet mums nėra jokio reikalo čia vergiškai sekti vokiečiais ir „tabernaculum" negudriai vadinti „palapine". Mes turime čia labai tinkamą žodį „p a d a n g t ė". Jį tad teturime ir vartoti. Todel, pav., kalbėdami apie vykstančius į pažadėtąją žemę senovės žydus, sakykime: — Jie nakvodavo p a d a n g t ė s e —, apie stovyklaujančius moksleivius: — Jie gyvena padangtėse — (ne šėtrose, ne palapinėse).

Tačiau kalbėdami apie „tabernaculum" ne visuomet galime žodžiu „padangtė" išsiversti. Pav. „tabernaculum", kur yra švč. Sakramentas, nors galima pavadinti „altoriaus padangte", bet ne visuomet tai būva patogu ir pakaktinai aišku. Kitos tautos palieka čia žodį „tabernaculum" neišverstą, tik jį kiek savaip ištaria, pav., vokiečiai: — Tabernakel —, prancūzai: — tabernacle —. Mūsų kalboje ir gi ne kartą sakoma „tabernakulis". Bet šitokioje formoje nelabai skaniai skamba antrojí tojo žodžio dalis, ir kai kam neįučiomis primena kažką ne visai tinkamo. Tam išvengti siūlyčiau tąji žodį truputį patrumpinti ir tarti jį „t a b e r n a k l i s". Toksai tarimas mūsų kalboje pilnai pateisinamas, nes juk sakome „spektaklis", o ne „spektakulis": be to, yra ir mūsų žodžių, su tokia pat pabaiga, pav. rodyklis, skaitiklis, vardiklis ir t. t.

Dr. J. Vaišnora

DARBO IR MALDOS JAMBOREE

1947 m. Jamboree buvo pažymėta taikos ženklu. Pirmoji po titaniško karo audrų, ji norėjo suvesti sukiršintų, susiėdusių tautų jaunimą prie bendro žaidimo, bendro laužo, į vieną brolišką skautišką šeimą. Rengėjai norėjo parodyti tiems nesibaigiamų ir vis kaskart nesekmingesnių konferencijų dalyviams, kad reikia tik geros valios, gilaus noro ir bus galima surasti daugeliu klausimų bendrą kalbą.

Neatsitiktinai Moissono miške didįjį skautų sąskrydį pasiėmė sušaukti ilgaamžiai „fraternite" — brolybės šaukliai — prancūzai. Reikia manyti, kad nesurežisuotai, bet nuoširdžiai jie to broliškumo visiems svečiams lygiai parodė.

Tačiau vien padeklamuoto broliškumo tautoms sulipdyti ir taikos mintims įgyvendinti neužtenka. Reikia surasti kertinį akmenį, ant kurio turės remtis rytojaus taikos idėja. Tasai kertinis akmuo yra „Mylėsi savo artimą, kaip pats save" ir „Kiekvienas žmogus yra artimas ir brolis".

Šiandie net ir didieji pasaulio likimo vairuotojai — politikai pripažįsta, kad išalkusiai žmonijai reikia ne tik duonos, bet ir dvasinio maisto, kurio ji yra nemažiau alkana. Reikia idėjų. Komunizmas mases maitina materializmu. Reikia tad suteikti žmonijai dvasinio maisto, kuris atsvertų klastą, melą, materializmą, neteisybę, neapykantą. Beieškant tokių sekmingų antidotų ir vėl grįžtama prie Evangelijos, prie Kalno Pamokslo minčių. Genialūs planuotojai ir ateities gairių smaigstytojai nieko geresnio pasauliui ir jo šviesesnei ateičiai nesugebėjo pasiūlyti, kaip grįžti prie krikščioniškosios moralės principų tiek senų, taip dažnai pamirštamų ir visada tiek naujų ir gilių. Todėl ir didysis mūsų laikų prieš blogį jėgų telkėjas, prezidentas Trumanas, kviečiasi bendradarbiauti į talką didžiausį moralinį autoritetą ir krikščioniškųjų principų saugotoją — popiežių Pijų XII.

Šitokios situacijos ir tokių minčių fone suprasime, kodėl šių metų Jamboree buvo tokia „dvasiška". Tarp skautų eilių maišėsi įvairiai uniformuoti dvasios vadai. Jų tarpe buvo žilabardžiai seniai ir vos pražydę jaunuoliai. Daugelis jų yra išėję ilgą skautybės mokyklą. Tai rodė jų ženklai ir kaklaryšiai. Veik kiekvienas būrys atvyko su savo dvasios vadovu. Ir ne tik katalikai, bet ir protestantai, mahometonai, izraelitai. Žinoma, dominavo katalikai. Jų sąjunga Prancūzijoje yra skaitlingiausia, jie patys buvo namieje.

Kulto reikalams įvairioms konfesijoms buvo pastatytos specialios koplyčios. Visos Jamboree vyriausias dvasios vadovas buvo kanauninkas Rupp, 1938 metais su prancūzų skautais buvęs Lietuvoje. Taigi didelis lietuvių draugas ir prietelis. Jis vieną vakarą atsilankęs į lietuvių stovyklą, kur jo pagerbimui buvo surengtas mažas lauželis — pasirodymas, į vieną albumą yra įrašęs šiuos žodžius: „Lietuviams skautams katalikams ir jų mielam bei uoliam dvasios vadovui, vyriausias 1947 m. Jamboree dvasios vadovas dėkoja už atmintiną 1947 m. rugpiūčio mėn. 17 dienos vakarą ir pasižada melstis, kad jaunimas šiame sumaterialėjusiame pasaulyje rikiuotųsi apie krikščioniškuosius vadus. Drauge linki, kad lietuviškoji dvasia ir kultūra užimtų tinkamą vietą Žmonijoje ir Krikščionybėje".

Kiekvienas Jamboree rajonas turėjo atskirus to rajono dvasios vadovus. Lietuviai skauti apsistojo Alžyro rajone. Šio rajono dvasios vadovas Baltųjų Tėvų vienuolis J. M. Dallet atvykęs iš Alžyro, mūsų skautams taip palinkėjo: „Nuoširdžiausi linkėjimai lietuviams gerai stovyklauti ir pasimatyti sekančioje Jamboree, o gal net ir anksčiau.

Ne be tam tikro susidomėjimo Bažnyčios Vyresnybė sekė Jamboree. Popiežius Pijus XII italų skautams, kurie prieš išvykdami apsilankė Vatikane gauti Bažnyčios Galvos palaiminimą, įteikė Dievo Motinos statulą ir liepė nusivežti į Moissono mišką. Ši statula per bendrąsias pamaldas stovėjo ant altoriaus. Be to popiežius į Jamboree Komiteto pasveikinimo telegramą atsake irgi telegrama laimindamas skautus ir linkėdamas skautybę atremti į krikščioniškuosius idealus.

Žolinės šventės pamaldas atlaikė iš Londono atvykęs Westministerio arkivyskupas kardinolas Griffin. Jis savo pamoksle pravedė gražią paralelę tarp Katalikų Bažnyčios ir skautybės: abi yra universalinės, apimančios visas rases, visas tautas. Skautybė, jo žodžiais, tapo tarptautine jaunimo šeima dėl to, kad ji atsirėmė į religiją. Jo pirmtakūnas Londono kardinolas Burne kitados lordui Baden-Poweliui yra pataręs į skautybės programą įvesti krikščioniškąjį religinį momentą — tarnavimą Dievui, jeigu norįs, kad skautybė apimtų viso pasaulio jaunimą. Baden-Powelis šio patarimo paklausęs ir šiandie skautybės idėja paplito visame pasaulyje.

Rugpiūčio 15 dieną buvo skirta pagarbinti Marijai — tam amžinojo moteriškumo ir skaistumo idealui. Buvo neprapastas įspūdis kai katalikai skautai pas savo dvasios vadus kur nors medžio paunksmėje ar nuošaliai pasivaikščiodami atliko sielos apvalymą—išpažintį. Pamaldų metu šv. Komunijos dalinti išėjo virš 100 kunigų. Jie skautų garbės sargybos lydimi, įsimaišė į milžinišką pamaldose dalyvaujančių minią. Per garsiakalbius buvo pranešta, kad šv. Komuniją priimantieji klaupiasi, kiti gi stovi. Taip Kristus išėjo į jaunimo minią ieškoti sielų, su jomis susijungti.

Rugpiūčio mėn. 17 d. sekmadienį iškilmingas pamaldas atlaikė Paryžiaus arkivyskupas kardinolas Suhard. Savo žodyje jis pasisakė per šv. Mišias ypačiai meldesis, kad tikros taikos susilauktų nelaimingos, pavergtos tautos.

Po pamaldų kardinolas Suhard priėmė atskirų tautų skautų dvasios vadovus. Kai jam buvo pristatytas L.S.S. vyr. Dvasios Vadovas, kardinolas prabilo maždaug taip: „Tamsta lietuvis. Žinau Lietuvos padėtį ir jos kančias. Tai nekaltai tiek daug kenčianti tauta. Aš šiandie meldžiau Dievą grąžinti laisvę pavergtoms tautoms. Aš prašau brolius kunigus atsiminti savo maldose nekaltai kenčiančią lietuvių tautą. Tačiau jūs skautai esate visuomet optimistai. Nenusiminkite ir tikėkitės, kad ir Lietuva susilauks laimingesnių dienų. Dievas yra kenčiančiųjų ir nelaimingųjų globėjas. To aš lietuviams skautams linkiu ir iš visos širdies juos laiminu".

Įvairių tautų skautų dvasios vadovai galbūt labiausiai ir pagrindiniausiai įdomavosi katalikiškos Lietuvos likimu. Jie atsilankę į lietuvių stovyklą įdomavosi skautų katalikų veikla, jos programa. Daugiausia susidomėjimo rodė prancūzų skautų katalikų dvasios vadovai. Patyrę, kaip pas mus sutvarkytas religinio ugdymo klausimas, pareiškė savo nusistebėjimą, ir kaip vienas išsitarė, tiesiog pavydą, kad pas mus taip idealiai sugebėta į skautybės programą įpinti ir religinis auklėjimas, išvengiant konfesinio susiskaldymo, koks yra prancūzų skautų eilėse.

Lietuviai skautai katalikai prie šios bendros Jamboree dvasios pilnai derinosi. Jie išvykdami iš Vokietijos pa-

sistiprino dangiškąja Duona, pamaldose dalyvavo organizuotai tuo sukeldami kitų nusistebėjimą ir pagarbą. Be bendrųjų pamaldų šventadieniais turėjo pamaldas savo stovykloje, kurių metu, kaip ir Lietuvoje, skambėjo lietuviškos giesmės. Rytais ir vakarais Moissono miške skambėjo „Marija, Marija . . ."

1947 metų Jamboree vaizdžiai įrodė, kaip skautų auklėjime darniai derinasi gamtinis ir antgamtinis pradas. Net ir didžiausi skeptikai galėjo įsitikinti, kad religija skautybei nekliudo, ji nėra skautybei svetima, bet gali būti integralinė jos dalis, kuri skautybės ideologiją ištobulina ir papildo.

Jei ši Jamboree buvo skirta tautų brolybės ir taikos idėjai skleisti, tai į šį tikslą puikiai derinosi ir malda, kai visų lūpos ir širdys kartojo: „Tėve mūsų, kurs esi danguje". Ten visi tikintieji labiau negu bet kada pasijuto esą vieno Tėvo vaikais beesą, taigi savo tarpe tikrais broliais.

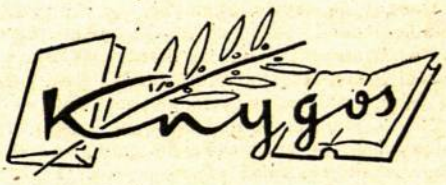

Kun. V. Bagdanavičius

MILAŠIUS - MEILĖS POETAS

Tokia antrašte 1944 met. Šveicarijos Friburge išėjo knyga, pašvęsta mūsų tautiečio Oskaro Milašiaus gyvenimui ir kūrybai aprašyti. Knygos autorius yra Milašiaus bičiulis Armand Godoy.

Kiek daug žmonių yra bandę kalbėti apie meilę, ją išreikšti! . . . „Meilė yra dviprasmis žodis, — sako filosofas Fr. Orestano. Žmogaus siela ilgėdamasi meilės prašo vieno dalyko, o jo kūnas atsakydamas į sielos prašymą, duoda jai visai ką kita". Čia glūdi didžioji mūsų meilės tragedija. Seksualizmas dėl to tampa didžiaja meilės kliūtimi. Nors tas seksualizmas, Fr. Orestano žodžiais betariant, moka kalbėti įvairiomis kalbomis ir kartais prabilti labai aukštai ir dvasiškai.

Peržengti šį seksualizmo slenkstį yra nelengva. Nelengva yra pasekti ir poetu, kuris tą slenkstį peržengęs, yra pakilęs į didžiosios meilės aukštumas. O tačiau jam pačiam tikroji meilė yra tapusi tokia reali ir tokia tikra. Laikas jam, kaip ir Einsteinui, yra reliatyvus dalykas, bet meilė nėra reliatyvi. „Mūsų iškrypę ir melo persunkti pomėgiai yra mus paskatinę ieškoti beribės švelnybės ribų ir iš laiko padaryti realybę, o iš meilės — svajonę. „Gyventi be meilės, tai gyventi amžiname nežinojime, kvailai griuvinėti net gražios ir žavios realybės glėbyje, kurioje netekęs šventumo laikas yra mums visada per trumpas džiaugsmo valandą ir visada perilgas nelaimėje" — sako Milašius.

Knygos pradžia yra skirta poeto tėvynei ir jo santykiams su ja. Ji yra tokia įdomi, kad mums nelieka nieko kito kaip ją pacituoti ištisai.

„Lietuva yra senas katalikiškas kraštas; šalis, jei taip galima išsireikšti primityvios, apaštalinės krikščionybės, — rašė jis (Milašius) man kuris laikas prieš savo mirtį. Kraštas upių ir miškelių, švelnus ir linksmas, šventas ir herojiškas, nusėtas kryžiais, kaip kokia šventovė; kryžiais vientisais ir karališkais, paprastais ir paslaptingais, menkais ir impozantiškais, padarytais iš meilės ilgais žiemos vakarais sėdint prie ugniakuro, kai sniegas krenta be paliovos, ir kai vėjas pučia nuo jūros į Nemuną. Tai yra lopšys, vertas vieno iš didžiausių krikščionybės poetų mūsų laikais.

Aš turėjau draugą vieną poetą su kuriuo aš beveik kasdien kalbėdavausi apie mūsų mylimus poetus. Tuo laiku, kai aš ji supažindinau su Milašium jis vos galėjo skaityti; bet klausydavo jis taip miėlai, taip mielai! Ir jis suprasdavo. Tamsiame jo akių aksome atsispindėdavo eileraščio muzika.

„Kas tai yra Lietuva? — paklausė jis manęs vieną rytą". — „Tai šalis, kur gimė Milašius'". — „A taip, aš ją žinau, bet kur ji yra? Ar ji yra didelė, graži, tokia kaip Prancūzija?" — „Didelė, graži, žinoma, nes ji yra lopšys didžio poeto". — „Aha". Ir akių vokai sužaibuodavo godžiu žingeidumu . . .

Kai aš užverčiau Milašiaus „Senovės lietuvių pasakas ir padavimus", aš štai ką sau pasižymėjau: „Štai ko trūko mano ignorancijai". Aš buvau pasisotinęs brangiu reginiu. Ir kokia tai buvo man nuostaba! Ši tolima ir paslaptinga šalis o tačiau yra taip artima mums! Pauksmingi Nevėžio krantai Milašiaus pasakojimuose tampa gėlėtais Senos krantais, nes ta pati saulė šildo abiejų nors iš pažiūros skirtingų rasių žmones. Lietuvis kaimietis ir lietuvis ponas yra įsišaknijęs į savo žemę taip pat, kaip ir jų bendralaikis prancūzas".

„Milašiui, didžiajam prancūzų poetui ir įžymiam Lietuvos didikui teko pareiga mums parodyti paslaptingus ryšius, kuriais jungiasi šios dvi tėvynės. Tas, kuris, deja, buo apkaltintas, kad vieną tėvynę išsigalvojęs, o kitą adaptavęs, šia savo ažūru kvepiančia knygele daugiau prisidėjo prie jų suartėjimo, negu labai toli pramatančios raštinės".

— Per paskutinius savo dvidešimt metų Milašius buvo beveik ištisai pasišventęs savo protėvių tėvynei. Jos atgijimas buvo jam švenčiausias rūpesnis ir brangiausias jo darbų atlyginimas. Jo mažoji Lietuva visada stovėjo jo dvasioje, jo širdyje ir jo poemose. — Taip kalbėjo prie jo kapo Lietuvos ministeris Paryžiuje p. Klimas.

Milašius yra kilęs iš labai senos lietuvių didikų giminės, kurios pradžia siekia 13 šimtmečio. Ši giminė senovėje savo nuosavybes turėjo 50 kilometrų į šiaurę nuo Kauno Anusevičių-Labunavos ir Serbinių apylinkėse. Vėliau jos žemės buvo Mohilevo, Vitebsko ir Minsko gubernijose, kurios sudarė 30 000 hektarų plotą kartu su miestais Czereia ir Druja. Czerijoje 1877 met. ir yra gimęs poetas.

„Poeto Milašiaus istorija yra amžina tikrų poetų istorija. Vienoje savo pasakoje Andersenas pasakoja, kad yra dvejopų poetų: netikrų ir tikrų. Pirmieji yra šlovinami, garbinami, globojami; jiems yra atdaros visų laikraščių ir žurnalų redakcijų durys, literatūros salionai, rezervuotos ložės teatre; jiems nėra per aukšti akademijų ir kitų dvasios panteonų slengščiai. Tikras poetas yra iš visur vejamas, išjuokiamas ir, kas blogiausia, niekinamas. Ir tada, kai anas „ruporas", prie gerai paruošto stalo semia kokios snobų grupės katutes, ten, kaž kur labai toli, savo pastogės kambarėlyje jauna mergaitė verkia skaitydama tikro poeto eileraščius. Bet jis jos nemato. Ir jis jos niekad nematys".

Milašius savo gyvenime buvo nepažintas ir neįvertintas poetas. Jis buvo vertinamas tik būrelio draugų. — Šiandien po jo mirties „Milašius yra garbinamas visų, bet nesuprantamas taip pat visų" (15 pusl.).

Sunku yra išaiškinti kuo remiasi tas domėjimasis Milašium, nepaisant to, kad jis yra sunkiai suprantamas. Tuo domėjimosi pagrindu greičiausiai ir bus ne kas kita kaip jo meilė. Juk meilė irgi yra nesuprantama, neišaiš-

kinama, bet labai aukštai visų vertinama. Milašiaus didi visuotinė meilė buvo persunkusi jo asmenį ir jo kurybą. Jam gyvam beesant ji spinduliavo mažame draugų ratelyje, šiandien jau ji yra apėmusi plačius sluogsnius. Jau yra įsisteigusi „Milašiaus bičiulių sąjunga", pirmininkaujama žymaus poeto Jono de Broschere. Ne tik ką jo raštai šiandien yra išleisti Friburgo (Šveicarijoje) universiteto leidyklos ir sudaro dešimtį tomų, bet yra leidžiamas perijodinis leidinys jam studijuoti, redaguojamas Natalijos C. Barney ir aukščiau minėto Jono de Boschere, įvardintas „Cahiers des amis de Milosz". Jo pagrindinis veikalas „Miguel Manara" yra išverstas į keletą kalbų. Jis buvo statytas scenoje Paryžiuje, Belgijoje, Lenkijoje, Norvegijoje ir Šveicarijoje. Keletas tarptautinių katalikų organizacijų ruošiasi iš naujo jį statyti. Dėmesys poetu plinta. Jo gerbėjai apie jį sako, „kad čia eina reikalas ne apie žmogų, ne apie poetą, ne apie menininką, bet apie tą, kuris buvo pažįstamas su angelais" (34 pusl.).

Tačiau ir jo poezija šios srities žinovų yra vertinama labai aukštai. Iš visos eilės atsiliepimų apie Milašių ir jo kurybos vertinimų, kuriuos paduoda savo knygoje A. Godoy, mes paimkime bent šį vieną: tai yra E. Baumano laiškas, rašytas knygos autoriui. „Aš perskaičiau nuostabųjį „Miguel Manara", kuriame aš radau pačius savaimingiausius Milašiaus temperamento bruožus, būtent: lotyniškojo realizmo ir šiaurietiško subtilumo derinį. Vaizdų polekis primena A. E. Quinet ir Claudeli. Bet pas Quient yra perdaug žodžių, pas Claudeli kliudo trūkumas harmonijos tarp jo išgalvotų vaizdų. Milašius turi daugiau skonio ir daugiau saikingumo; jis yra aristokratas. Ir kaip nuostabiai giliai jis išgyvena Nematomąjį" (223 pusl.) Milašiaus vertintojų tarpe yra net tokių, kurie kaip Phileas Leberque, jį visai paprastai stato toje pat plokštumoje, kurioje yra Dante ir Šekspyras (25 pusl.).

Milašius buvo ne tik poetas, bet kartu filosofas net mokslininkas. Jo filosofiniai darbai yra dar labai mažai tyrinėti. Tačiau pasak A. Godoy dėl to nesą ko stebėtis. „Jei reikėjo Milašiaus mirties, kad žmonės susidomėtų jo poezija, kiek laiko turės praeiti, iki jie pradės domėtis jo nuostabia transcendencija?" (136 psl.).

Jis gana anksti atkreipė dėmesį į pasaulio relatyvumo faktą ir savo pažiūras 1916 m. paskelbė žurnale „La Revu de Holand", straipsnyje įvardintame „Laiškas Storge'ui". Šiame straipsnyje „bendrais bruožais jau yra paskelbtos visos išvados, kurias Einsteino komentatoriai yra padarę iš jo teorijų", rašo A. Godoy (111 psl.). Šiuo faktu labai yra nustebusi žymi poetė Rene de Brimonte, kuri prisidengdama slapyvarde Rene de Prat „La Pholange" 1936 m. birželio 15 d. yra paskelbusi gilią Milašiaus metafizikos studiją. „Keistas supuolimas — rašo ji. Tuo pačiu laiku abiejose geležinės karo uždangos pusėse, du žmonės, vienas kito nežinodami; vienas matematikas, kitas visai svetimas experimentiniams mokslams, abu kartu pajuto visatos relatyvumą. Net gali kilti klausimas, ar filosofinės išvados iš Einsteino teorijų, padarytos jo bendradarbių, neateina iš šito „Revu de Holande", kuris buvo plačiai skaitomas inteligentų sluogsniuose" (cit. iš Godoy 112 pusl.).

Šalia visatos reliatyvumo Milašius yra rašęs apie maldos ir laisvės ryšių tamprumą, apie dvasios ir medžiagos santykius, apie būsimą pasaulio organizacijos vienybę, apie tikėjimo bei Bažnyčios ateitį ir kit. Visi šie ir kiti panašūs Milašiaus kelti klausimai reikalingi atskiro ir išsamesnio nušvietimo.

Visą savo gyvenimą Milašius domėjosi šv. Rašto studijomis. Šioje srityje jis nebuvo vien mėgėjas. Atitinkamomis studijomis universitete jis buvo šiam darbui pasiruošęs. Verta dėmesio yra jo studija apie šv. Jono Apreiškimo knygą. Čia iškyla aikštėn autoriaus toliregystė, nušviesta pranašingų jo vizijų apie žmogaus ir Dievo sąveiklą būsimuose pasaulio įvykiuose.

Kaip jau minėta, paskutiniais savo gyvenimo dešimtmečiais Milašius daug dėmesio skyrė Lietuvai. Pora Lietuvos dainų ir pora Lietuvos pasakų leidinių prancūzų kalba yra gražūs to dėmesio padariniai.

Atskirai reikia paminėti jo knyga: „Lietuvių tautos kilmė" išleista 1937 m. Tai yra keleto dešimtmečių analitinio darbo rezultatas. Šioje studijoje Milašius Lietuvą kartu su Palestina ir Ispanija laiko pačiomis įžymiausiomis Europos tautomis. „Šių įžymiųjų šalių tyrinėjimai, sako jis, yra tik vos pradėti. O tačiau šių kraštų gelmėse, o ne tolimojo oriento dulkėse guli raktas visos mūsų praeitis ir ateities".

Šiomis keliomis pastabomis iš naujai pasirodžiusios knygos mes norime sužadinti didesnį mūsų susidomėjimą šiuo įžymiuoju mūsų tautiečiu. Studijoms apie jį ir pastatymams medžiagos turime ir lietuvių kalboje. Lietuvių kalba apie Milašių yra parašyta stambi monografija prof. Dr. J. Griniaus. Žymusis Milašiaus draminis veikalas „Miguel Manara" yra išverstas į lietuvių kalbą A. Vaičiulaičio.

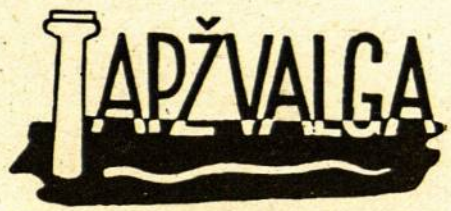

Katalikai ir protestantai Amerikos politiniame gyvenime

Bazelio „National-Zeitung" 9 rugsėjo paskelbė Manfredo George iš Nevjorko straipsnį apie katalikų ir protestantų įtaką politiniame Amerikos gyvenime, kurio ištrauką mes čia paduodame.

Nevjorko yra palyginti jaunas kat. dvasininkas Mgr. Sheen, kuris yra išgarsėjęs ne tik kaip geriausias pamokslininkas, bet ir tuo, kad jis visą eilę įžymių asmenybių paskiaisiais metais paskatino pereiti į kat. Bažnyčią. Jo sugebėjimas įtikinti ir jo simpatingumas čia yra tapęs priežodžiu. Vienas iš jo paskutinių pasisekimų buvo Clara Boothe-Luce, dramaturgė, artistė, bet virš visko žmona garsaus laikraščių leidėjo Henry Luce, kuris savo žurnalais „Life", „Time" ir „Fortune" turi įtakos daugeliui milijonų skaitytojų Amerikoje ir už jos ribų. Ponia Luce, kuri yra kartu kongreso atstovė ir respublikonų partijos „mergaitė-burtas" pajuto reikalą apie savo grįžimą į kat. Bažnyčią parašyti knygą, antrašte „Tikrasis pagrindas". Kaip pas žurnalistus priimta, tuojaus vienas savaitraštis pradėjo ją spausdinti tąsomis, bet po dviejų kartų dėl protestų turėjo sustoti spausdinęs. Šis ginčias parodo, kad Amerikoje, nepaisant visos religinės laisvės, tuojaus protestantų sluogsniuose kyla pasipriešinimas, jei tik bet kokioje formoje iš katalikų pusės pasireiškia kokia agresyvi tendencija.

Amerikos protestantizmas, nors susiskaldęs į daugelį bažnyčių, visiškai netaip kaip kituose kraštuose, yra dar nepaprastai kovingas, ir savo dvasia davė pagrindus šio krašto valdymosi sąrangai ir jo istorijai. — Katalikai Amerikoje su savo 23 milijonais tikinčiųjų (virs 2 milijonai New Yorko mieste, 1½ milijono Brooklyne ir virš 1 milijono Bosto-

ne) sudaro vertą dėmesio religinę mažumą, bet tačiau vis tik mažumą...

Neseniai po to, atsitiko kitas susikirtimas, kuris atnaujino trynimąsi, šį kartą jis pasireiškė politiniame lauke. Jugoslavų valdžia pakvietė grupę protestantų JAV dvasininkų aplankyti jų kraštą. Jiems grįžus, plačiai skaitomame protestantų žurnale: „Churchman" buvo patalpintas jų pranešimas, iš kurio aiškėjo, kad katalikiška Jugoslavijos visuomenė naudojasi religine laisve, o vysk. Stepinak yra nuteistas ne dėl savo tikėjimo, bet dėl bendradarbiavimo su Hitleriu. Ant rytojaus Bostono Arkivyskupas R. J. Cushing iš sakyklos smarkiai puolė laikraštį ir straipsnio autorių Rev. Shipler, ir tarp kitko visai paneigė protestantų dvasininkams galimybę suprasti kunigų ir tikinčiųjų santykius.

Esant šitokioms aplinkybėms nėra nuostabu, kad protestantų sluogsniuose į pasiuntimą Tayloro, kaip specialaus prezidento įgaliotinio į Vatikaną, žiūrima kaip į dalyką nesuderinamą su bažnyčios atskyrimu nuo valstybės. Tačiau kituose sluogsniuose manoma, kad Trumanas čia nedaro nieko daugiau negu jo pirmatakas Rooseveltas.

Tačiau mirusiojo prezidento tikslai, žinoma, buvo kitokie. Nesenai tapo išleisti Raosevelto ir Pijaus XI laiškai, kurie prasidėjo 1939 m. tuojaus karui prasidėjus. Rooseveltui buvo aiški katalikiškojo pasaulio dalyvavimo politiniame gyvenime nauda ir jis stengėsi popiežių įtikinti, kad „Rusijos išlikimas religijai, Bažnyčiai ir žmonijai bendrai imant yra mažiau pavojingas, negu vokiečių diktatūrinė reforma".

Dabar Taylor vėl važinėja į Vatikaną, bet būklė yra visai pasikeitusi. Atrodo, kad JAV ir jų planų įvykdymui Europoje yra labai svarbu, kad Šv. Sostas, kuris su rūpesniu žiūri į dideles komunistų rinkėjų mases Italijoje ir Prancūzijoje, nepadarytų iš to fakto konkrečių išvadų ir nepradėtų nepageidaujamų derybų su Rusija; — lygiai taip kaip Vatikanui atrodo svarbu protestantiškąją JAV pasaulinę galybę savo planams laimėti.

Amerikoje, šalia JAV yra dar Pietų Amerikos valstybės, su Argentina priešakyje. Ypač ši rodo pastangų iškilti į pasaulinę galybę.

Vašingtone manoma, kad katalikų Bažnyčia į abi Amerikos dalis žiūri ir dvasiškai ir praktiškai kaip į didelį rezervuarą. Argentina, kaip nauja senosios katalikiškosios Ispanijos atžala Amerikos žemėse yra sugkilusios katalikiškosios Europos pakaitalas. Ponios de Peron lankymasis Lotynų Europos kraštuose ir Vatikane, Vašingtono sluogsnių manymu, yra naujo riterio Perono numetimas, yra zitinės kortelės kovoje prieš šių laikų silbiną, grąsinantį Kat. Bažnyčiai.

KEISTA HIERACHIJA LATVIJOJE?

Nesenai Londone rusų atstovybės leidžiamas laikraštis „Soviet News" pranešė, kad Rigoje šv. Jokūbo katedroje buvo įvesti du nauji katalikų vyskupai: žymus latvių teologas ir Rigos seminarijos rektorius Petras Strod ir tos pačios seminarijos inspektorius Kazimieras Dublinski. Strod esąs paskirtas Liepojos vyskupu, o Dublinski bus pavaduotoju beveik 80 metų metropolito Antano Springovič. Anglų katalikų laikraštis „Tablet" pastebi, kad šitie paskyrimai Vatikano organe „Osservatore Romano" nebuvo paskelbti. Petro Strod paskirimas jau vien dėlto esąs netvarkoje, kad Liepojos sostas visai nėra vakuojantis. CND.

Baptistų dvasininkai pas popiežių

Pirmą kartą popiežius priėmė keturis amerikiečius baptistų sektos dvasininkus privačioje audiencijoje. „The Manchester Guardian" praneša, kad šie dvasininkai audiencijoje atstovavę tai pažiūrai, kuri remia jų bendruomenės nario prezidento Trumano politiką. Prezidentas Trumanas kitos amerikiečių baptistų grupės buvo nesenai pultas dėl jo laiškų popiežiui.

Padėti jaunomas motinoms

Kölno kardinolas Frings kreipėsi laišku į ūkininkus prašydamas padėti jaunoms motinoms. „Aš galvoju apie jaunas motinas, rašo kardinolas, kurios laukia naujo žmogaus arba jau jį yra pagimdžiusios. Gilus šių jaunų motinų rūpesnis, kurios nepaisant šio sunkaus laiko optimistiškai pasakė taip savo kudikiui, mane lydėjo kelionėje į Kanadą... ir t. t." Krikščioniškoji meilė neturi prileisti prie to, kad vaikas būtų nustumtas šalin nuo gyvenimo slenkščio, vien dėl to, kad tėvai bijo sunkumų surištų su kudikio auginimu. Turbūt niekur kitur taip žiauriai žmogus nėra apsprendžiamas medžiaginių vertybių, kaip jo gimimą atidedant dėl to, kad jų stokoja.

Naujasis Gyvenimas

Religinės kultūros laikraštis. Tretieji metai Nr. 7 (28) 1947 m. spalių 10 d. The New Life Lithuanian magazin of religious cultur. Autorized by Headquarters European Command AG 383.7 GEC-AGO Editor Rev. V. Bagdanavičius. Leidžia L. Kat. Kunigų Sąjunga. Adresas: München 27, Lamontstr. 21. Spargirokonto Nr. 1180 Städt. Sparkasse München. — Kaina 1,50 RM. — Printed by Haas & Cie. Augsburg